

Naročnina
Dnevna izdaja
za državo SHS
mesečno 20 Din
polletno 120 Din
celoletno 240 Din
za inozemstvo
mesečno 35 Din
nedejska izdaja
celoletno v Jugoslaviji 50 Din, za
inozemstvo 100 D

SLOVENEK

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cene oglasov
1. stoje, peti-vrsta
mali oglaš po 150
in 2 D, večji oglaš
nad 45 mm v širino
po Din 2-50, veliki
po 3 in 4 Din, v
uredniški medlu
vrstica po 10 Din
o Pri večjem o
naročilu popust
Izide ob 4 zjutraj
razen ponedeljka in
dneva po prazniku

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6 III
Rokopisi se ne vračajo, nefrankirana
pisma se ne sprejemajo. Uredništva
telefon št. 2050, upravnštva št. 2328

Političen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 - Čekovni
račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349
za inzerate, Sarajevu št. 7363, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Deus ex machina.

(Od »Slovenčevega« praškega poročevalca.)

Praga, 15. novembra.

Včeraj sem na kratko poročal o Kramarjevi izpreobrnitvi. Sedaj se že lahko točno naznači velika češkoslovaška notranjepolitična preorijentacija, kateri bo sledila tudi zunanja in katere zunanje pojave bi lahko očrtali s tremi stavki: Kramarjevi narodni demokratje so prelomili s fašizmom; oseba v zunanjem ministristvu se bo v kratkem zamenjala; Hlinkova slovaška ljudska stranka se je razcepila. Navidezno stoje ti dogodki vsak sam zase; vendar pa so v taki notranji zvezi, da se lahko reče: Logična posledica prvega je drugi. To logiko pa vstvarja in izvaja praški deus ex machina — gospod ministrski predsednik Anton Švehla.

Da sežemo tem dogodkom do dna, je treba najprej kratko naznačiti razmere na Gradu, kar pomeni isto kot Masaryk—Beneš. Masaryk in Beneš sta med vojno skupaj delovala v inozemstvu in ta vez je ostala vnaprej. Dalje imata oba politika tako v zunanji kot v notranji, zlasti pa v kulturni in gospodarski politiki isto zamisel. Dokler je vladala socialistična večina, se je dala harmonija obdržati. Masaryka štejejo socialni demokratje za svojega. Beneš pa je faktični predsednik čeških socialistov. Ko pa je socialistična večina razpadla, ko je soc. demokracijo razbil komunizem in je vlado prevzela protisocialistična večina, je bil Benešev položaj težavnejši. Vendar ni šel.

Pri zadnji sestavi vlade je Masaryk zagrozil, da raje razpusti parlament in da je bil volk sit, koza pa cela, rešil: Beneš ostane v zunanjem ministristvu ne kot strankar, ampak kot strokovnjak. Da se ta trditev podkrepi, sta se s takimi strokovnjaki zasedla še druga dva glavna resorsta: notranji z uradnikom dr. Černjem in finančni s profesorjem dr. Englišem na čelu. V nadaljnjem razvoju se je vrnil v kabinet še četrti strokovnjak — trgovinski minister dr. Peroutka. Nastalo je čudno ozračje. Narodno-socialistična stranka je bila napram vladi v najstrožji opoziciji, njen predsednik pa član kabineta, katerega so zopet vladne stranke smatrale za vsiljivca. Baš to je bil vzrok, da se je stavilo vprašanje o parlamentarizmu in da so se notranjepolitični boji še poostriili. Kramarjevi demokratje, od katerih je Beneš odcepil krilo dr. Stranskega z največjim češkim dnevnikom »Lidové noviny« v Brnu, so gnali bolj na nož. V tej atmosferi so obudili »legendo o osvoboditvi« in rodila sta se dobesedno dva tabora: Prvi: Masaryk in Beneš imata pri osvobođenju ravno toliko zaslug kot vsak češki legijonar. Drugi: Oba politika sta bistveno združena z nastojem Češkoslovaške! Padali so očitki, da je bil Gajda odpuščen kot šef generalnega štaba, ker da sta ga hotela Beneš in Masaryk prisiliti oktroirati parlamentu novo ustavo z večjimi pravicami predsednika, kar je pa Gajda za armado odklonil. Sledila so odprta pisma, tožbe med Benešem in glavnim tajnikom demokratov Hlavačkom in tako se je kotil fašizem.

Drugo vprašanje: Kaj je s Slovaki? je bilo enako težavno. Radi očrtanih borb slovaška ljudska stranka ni hotela o Masaryku ničesar slišati. Približati pa jo je bilo treba Pragi in posredovalec je bil ravno dr. Kramar, kateremu se je naravnost pripisovala zasluga, da je Slovake privedel v vlado. Protibenešovci so dobili s tem eno oporo več. A Beneš je le ostal. Opozicijske stranke so računale na porast socializma in škodo vladnih strank; Švehla jih je prehitel, držal socialiste in komuniste v sovražnosti in nakazoval njihovu voditelju Šmeralu poslanske dnevnice, čeprav je živel kot sovjetski funkcionar v Moskvi. Pri vsem tem pa sam rastlel; zabil se s stranko v državo, ji osvojeval odločilna mesta v ministristvu ter zmagal in napredoval pri zadnjih občinskih volitvah.

Sedaj je prišla na vrsto kritika zunanje politike. Angleški napadi na državo; neurejene razmere s Poljsko, kateri Beneš še vedno zameri, da je simpatizirala z Madjari in hotela zase Podkarpatsko Rusijo. Obenem so mu zamerili, da je Nemčija Prago prehitela s sklenjenjem različnih trgovinskih pogodb. Z eno besedo: Švehla je dobil moč. **Masaryka je bilo ločiti od kampanje proti Benešu, v notranji politiki iti srednj pot proti raznim ekscesom, vladi pa vrniti značaj parlamentarnosti.** Razvoj je dozorel, da se je odločilo: Kramarjeva stranka, ki že itak podpira vlado, dobi ministristvo — strankarja; zato pa se zaveže, da se

Briand: Italija v Locarno, pa bo mir.

SEYDOUX ODKRIVA, DA BI BREZ POGOD BE BILA MOŽNA VOJNA MED JUGOSLAVIJO IN ITALIJO. BRIAND HOČE PRISILITI ITALIJO, DA SKLENE JADRANSKI LOCARNO. ODLIKOVANA JUGOSLOVANSKA DELEGACIJA. MARINKOVIČ SE PELJE DIREKTNO V BELGRAD.

v Pariz, 15. nov. (Izv.) V »Petit Parisien« se danes biviši direktor na Quai d'Orsayu Seydoux peča s francosko-jugoslovansko pogodbo. Seydoux, ki je začetkoma še v uradu deloval pri pogajanjih, izjavlja, da spada ta pogodba k mreži francoskih poveljnih pogodb, ki so bile sklenjene s Poljsko, Češkoslovaško in Romunijo. Nastane torej lahko vtis, da francoska vlada obnavlja staro tradicijo vzhodne linije proti Habsburžanom in Hohenzollerncem. Med tem pa so se razmere temeljito izpremenile. Ne gre več za to, da se obnovijo stare zveze, temveč za to, da se mlade države pod vodstvom sile, ki hoče v Evropi ohraniti mir, privedejo na pot miru. Seydoux zagotavlja, da pogodba nima osti proti Italiji. Sicer priznava, da odnosi med Rimom in Belgradom niso dobri ter da je vojna med Jugoslavijo in Italijo v nekaterih letih v okviru možnosti, ravno tu pa tiči glavni pomen nove pogodbe. Francija hoče zagotoviti mirno postopanje Jugoslavije in je torej pakt delo za evropski mir. Toda francoska intervencija v Belgradu ne zadošča popolnoma. Razpravljati se

mora v Rimu. Briand je že rekel, da je francosko-jugoslovanska antanta kal novega Locarna in tak Locarno bi napravil konec vsem sporom, ki bi mogli nastati v vzhodni Evropi.

v Pariz, 15. nov. (Izv.) Povodom podpisovanja jugosl.-francoske prijateljske pogodbe so bili odlikovani zunanji minister g. dr. Marinkovič z velikim križem častne legije, pomočnik zunanjega ministra g. Pavlovič in poslanik g. Spaljakovič z velikim častniškim redom častne legije, šef kabineta g. Pelivanovič pa s poveljniškim redom.

v Pariz, 15. nov. (Izv.) Zunanji minister dr. Marinkovič se je včeraj zvečer z orijentekspresnim vlakom vrnil v Belgrad. S tem odpadejo vse vesti o tem, da bi pred vrnitvijo šel še v London in Rim. Z Briandom ni imel nobenega razgovora več, ker se je Briand šele pozno zvečer vrnil iz Nantesa v Pariz.

v Belgrad, 15. nov. (Izv.) Jutri popoldne se vrne obenem z g. Marinkovičem tudi italijanski poslanik g. Bodrero, ki je odšel v Rim, da je poročal Mussoliniju o velikanskem vtisu francosko-jugoslovanske pogodbe.

Vlada hoče obsodbo, sodišče pa oprostitev.

MANOILESCU OPROŠČEN. — MINISTRI SE POSVETUJEJO V POZNIH URAH. — BRATIANU SNUBI OPOZICIJO, TA PA ZAHTEVA GLAVO VLADE. — OVACIJE MANOILESCU IN ARMADI.

v Bukarešt, 15. nov. (Izv.) Ob 1.45 zjutraj je sodišče razglasilo razsodbo v procesu proti Manoiilescu, ki je bil oproščen obtožbe. Ob 1.30 se je sodni dvor umaknil k posvetovanju ter je tekom četrt ure prišel do zaključka. Glavno vprašanje obtožnice se je glasilo: Ali je Mihael Manoiilescu, inženir iz Bukarešte, kriv zločina proti varnosti države, storjenega s tem, da je sklenil, da sedanji položaj na romunskem prestolu izpremeni s silo, in da izzove vstajo naroda ter ali je ta svoj sklep že začel izvajati? To vprašanje so sodniki s tremi glasovi proti 2 glasovoma zanikali, nakar je bil Manoiilescu takoj izpuščen. Ko se je čitala razsodba, so se prirejele Manoiilescu in vojski živahne ovacije, ki so se nadaljevale tudi na cestah.

v Bukarešt, 15. novembra. (Izv.) Danes je bil izdan komunike, ki pravi: Vlada je Manoiilescu hotela postaviti za primer, vojno sodišče pa ni honoriralo namere vlade in proti Manoiilescu ni porabilo zakona v vsej strogosti. Prihodnost bo pokazala, ali je bilo na mestu, da se proti Manoiilescu postopa milo.

V ostalem pa razsodba ne bo omajala sklepa vlade, da uveljavi najostrejše ukrepe v varstvo reda in ustave. — »Lupta« poroča, da je vlada do zadnjega trenutka računala s tem, da bo Manoiilescu obsojen. Oprostitev je pri ministrih povzročila pravo paniko. Takoj po razsodbi se je navzlic pozni uri sestal ministrijski svet. Danes opoldne je Bratianu poročal regentskemu svetu o položaju, ki je nastal vsled oprostitve Manoiilescu. Kakor se čuje, je regentski svet pozval Bratiana, da v interesu skupnega dela vseh strank išče z opozicije sporazuma. Splošno izražajo listi opozicije mnenje, da razsodba ne bo ostala brez političnih posledic. S strani opozicije se je prof. Jorga že lotil organizacije enotne fronte proti vladi. S pismi je pozval vse voditelje strank, da se združijo. Pravi namen je ta, da strmoglavi vlado. Averescu in Maniu sta na pismo že odgovorila pritrdilno. Narodna kmetijska stranka je hotela imeti v nedeljo ehod v Bukareštu, ni pa za to dobila od vlade dovoljenja.

Vlada dela ~ opozicija sabotira.

Pobožne želje g. Pribičevića. - Zopet sestanek. - Delo v odborih. - Načrt občinskega zakona gotov za skupščino. - Avdiencia g. Vukičevića.

v Belgrad, 15. nov. (Izv.) Po včerajšnji izjavi samostojnodemokratske »Reči«, ki je pisala, da je »sedanja vlada neposredno pred padcem, se je oglasil Pribičević sam, ki skuša omiliti smešen vtis, katerega je povzročilo njegovo glasilo, s tem, da je dal časnikarjem sledečo izjavo: »Nesto iza brda valja.« Kaj se za brdom valja, pa ne pove, kakor tudi ne ve povedati, kaj se bo izvalilo. Na vsak način sta ta Pribičevićeva izjava in pisanje njegovega glavnega glasila zanimiva v toliko, ker kažeta, kako se g. Pribičeviću mudi, da bi vsaj malo pogledal v vlado. V to svrhu vprizarja najrazličnejše sestanke. Tako je tudi danes popoldne imel sestanek z g. Davidovičem. O tem sestanku je g. Davidovič, katerega skušata gg.

Radič in Pribičević zopet izkoristiti, izjavil sledeče: »Mi smo prijatelji, mi smo se šele začeli razgovarjati.«

Kljub vsem poskusom Radičeve in Pribičevićeve opozicije nadaljuje vlada svoje normalno delo. Odbor ministrov, ki se je izvolil za proučevanje posameznih zakonov, te zakone proučuje in je s svojim delom v glavnem že gotov. Tekom današnjega dne je bila najvažnejša konferenca odbora ministrov za občinski zakon. Odbor ministrov je zakonski predlog v glavnem pregledal, tako da je pričakovati, da bo novi občinski zakon v kratkem prišel pred narodno skupščino.

Tudi skupščinski odbori so pričeli delovati. Tako je danes popoldne imel sejo pod-

jima pridružijo v boju za popolno avtonomijo Slovaške, ker da je Hlinkov vstop v vlado le prevaril volivstvo. Prozoren namen: Hlinka, ki je kaj rad izpregovoril opozicijsko besedo, naj se tesneje priklene na vlado; agrarna stranka pa vživa na Slovaškem sadove prijetne vloge: Duobus certantibus tertius gaudet. Morda tudi Šramek; saj se tudi on ljuto bori za pozicije na Slovaškem. A Hlinka naj ne ima jabolka prepira v Pragi; zato dobi Kramar — njegov prijatelj — svoje, Beneš pa tudi — svoje.

Deus ex machina pravijo Švehli. Zadnji dogodki potrjujejo, da po pravici.

Dr. Marx,

predsednik nemške vlade, na Dunaju.

odbor zakonodajnega odbora, ki je razpravljal o uredbi rednih sodišč. Odbor je v specialni debati sprejel prvih 30 paragrafov zakona. Vsi paragrafi so bili sprejeti z malenkostnimi spremembami, nekaj členov pa se je rezerviralo za jutrišnje popoldansko sejo.

Pojutrišnjem so sklicani ostali odbori. Če se bo opozicija udeležila sej teh odborov, je pričakovati intenzivnega dela odborov in narodne skupščine. Po naših informacijah so vesti o tem, da bi skupščina imela do Božiča delati samo še par dni, neresnične. Skupščina bo delala, v kolikor bodo odbori dokončali svoje delo. To je odvisno predvsem od opozicije, ki je dosedaj delo skupščinskih odborov samo bojkotirala, da bi na ta način lahko med ljudstvom agitirala, češ da vlada ne dela. O delu vlade, o delu v skupščini ter o pripravah zakonov je predsednik vlade Vukičević danes kralju v avdienci obširno poročal.

Trockij in Sinov ev vadla.

v Moskva, 15. nov. (Izv.) Centralna komisija komunistične stranke je sklenila, da se na predlog moskovske stranke izključita iz stranke voditelja opozicije Trockij in Sinovjev, dočim se Kamenov in drugi izključijo iz centralnega komiteja. Ali bo centralna komisija storila še kake nadaljnje korake, t. j. kazenskosodno preiskavo ali bo to prepuščeno kongresu stranke, še ni znano. Med prebivalstvom Moskve je odstranitev starih Ljeningovih sobojevnikov iz L. 1917., posebno Trockega, napravila velik vtis, posebno ker se pravkar v Moskvi predvajajo v kinih filmi iz L. 1917., katere je občinstvo glasno odobraval.

Mrtveci v Pittsburgu.

v Newyork, 15. nov. (Izv.) K eksploziji v Pittsburgu se še poroča, da so eksplodirali trije veliki kotli. Doselej so poleg več sto ranjencev potegnili izpod razvalin 28 mrtvecev, dočim je pod njimi še 17 delavcev, kateri po večini gotovo niso več živi. Pod razvalinami neke tovarne za porcelan, ki se nahaja v bližini, se nahaja še 8 delavcev, katerih dosedaj niso mogli rešiti. Neka druga v bližini se nahajajoča tovarna je popolnoma porušena in so vsi delavci pokopani pod razvalinami.

POSLANCI KREDITE, POINCARE ZAUPNICO.

v Pariz, 15. nov. (Izv.) V parlamentu se je danes spet začela razprava o državnem proračunu. Pri tem se je ponovila že znana igra, da so nekateri poslanci iz volilnoizbirnih razlogov zahtevali od vlade povišanje kreditov. Poincare, ki so ga prejšnji teden večkrat presenetili, si je med tem zopet pridobil stare energije ter je vse napade odbil s tem, da je zahteval izglasovanje zaupnice.

DRŽAVA OŠKODOVANA ZA 100 MIL. Kč

v Praga, 15. nov. (Izv.) »Pravo Lidu« namiguje, da je neka praška velebanka goljufala z obveznicami vojnega posejila, s čimer je oškodovala državo za 100 milijonov čeških kron. Revizijski oddelek finančnega ministristva je baje že obveščen o aferi ter bo tozadevno v prihodnjih dneh vložena v parlamentu interpelacija.

Zelena-rumena koalicija.

Belgrad, 13. nov.

Radićeva in Pribičevićeva seljačka demokracija je po pravici dobila naslov zeleno-rumena koalicija. Stranka, ki jo je njen absolutni gospodar zapisal svoj čas v boljševiško moskovsko kmečko internacionalo, se je zvezala z reprezentantko izrazito buržujske smeri, katere duhovni voditelji so izza zelenih miz raznih bančnih in veleindustrijskih ravnateljev podpirali vsako prizadevanje, da se udeležiti diktatura kapitala nad kmetom in delavcem. V ta namen so bile porojene razne organizacije, ki so ob asistenci uradnih organov, stojičih pod komando tedaj vladne SDS, ubijali v glave delavcev in kmetov, da je kapital njihov gospodar. Da sta se sedaj ti dve tako diametralno nasprotni smeri sešli in celo združili v tesno koalicijo, to je več kakor običajna evolucija. To je popoln prelom s preteklostjo in s programi na obeh straneh.

Dvoje je mogoče: Ali se je SDS »boljševizirala« ter postala častivka idej moskovskega romarja, ali pa se je Radićeva stranka poburžila — ali pa je obojega nekaj.

Radićeva stranka je že ob sestanku narodne skupščine po svojem zunanem licu pokazala, da se evoluirala na buržujsko stran. V stari skupščini je poleg cele vojske kmečkih poslancev, od katerih so nekateri bili precej inteligentni, sedelo le malo delavnih ljudi. Nova Radićeva delegacija pa kaže čisto drugo lice. Njena zunanost je danes popolnoma v znamenju advokatov, juristov in profesorjev. Suknje kmečkih poslancev so v manjšini, kmečke narodne noše pa so ostale le še tri. Od te strani je bilo torej že vnaprej preskrbljeno, da Radićeva stranka tudi na zunan izgubi svoj kmečki značaj. To je treba podčrtati, ker je doslej Radić v svojih demagoških izjavah navajal kot najbolj tehten argument, da je njegova stranka kmečka, ker ima same kmete za poslance. Sedaj tega ni. Torej po Radićevi logiki, — če jo ta mož sploh kaj ima — sedaj HSS ni več kmečka. Po zunanosti gotovo ne!

Radić je navdušen za svojo novo koalicijo s Pribičevićem. Ali pa so tudi njegovi ljudje — to je drugo vprašanje. Že dveletno vladanje z radikali je Radiću vzelo 200.000 kmečkih glasov. Toda tedaj je lahko svoje seljake še tolažil, češ: Preprečili smo vsaj to, da batinaši — to je bil Radićev terminus technicus za Pribičevićevo SDS — niso mogli na vlado. In to so hrvatski seljaki, vzgojeni v silnem sovraštvu proti SDS, deloma razumeli in morda tudi še odobravali. Toda kaj naj sedaj reče hrvatski seljak, ko je postal zaveznik SDS, katero pozna le pod imeni batinaši, nasilniki, izsesalci?

Res je, da tudi samostojno demokratska inteligenca ne odobrava tega novega svojega zavezništva. Toda Pribičeviću se je posrečilo vsaj s tem rešiti se momentano pogubne izolacije. To je brez dvoma uspeh, čeprav ni boževkako siguren, ker je preveč odvisen od Radićeve dobre ali slabe volje. Toda večji je drugi uspeh! In ta je trajnejši! Pribičević kot sedanjemu zavezniku Stjepana Radića se sedaj odpirajo vrata med hrvatskega kmeta. Kdor pozna Pribičevića, ve, da bo to možnost temeljito izkoristil — seveda v bratskem zagrljaju z Radićem. Potem pa tudi proti njemu, saj ga je Radić upeljal v vrste hrvatskih seljakov. Ta koalicija bo izven parlamenta rodila brez dvoma zanimivejše sadove kot v parlamentu.

V parlamentu samem je stvar tudi prav zabavna — po zaslugi S. Radića seveda. Ko je zadnji četrtak socialistični poslanec Petijan govoril o svoji interpelaciji, mu je vneto sekundiral dr. Kramar. Ko je Radić z medklici motil ministra dr. Gosarja, je bil Israel ves vesel in srečen. Toda popoldne je za Petijanom govoril Radić. Dr. Kramar se je z vneto pripravljaj, da bi mu sekundiral in njegov govor z medklici proti SLS popopravljal. Ampak Radić, stoječ pod neposrednim vtisom Petijanovega govora, je začel tako neusmiljeno udirati po socialpatriotih — Kramarjevih zaveznikih, da je dr. Kramar nekaj časa preplašeno poslušal, potem pa se resignirano umaknil v ozadje.

Ta dan je bil Radić sploh čisto svoj. Tekom govora je večkrat ostentativno hvalil radikalno stranko in radikale, da so SDS arji bili že vsi v skrbeh. Vsled razburjenja ob glasovanju pa je Radić padel iz prejšnje vloge ter je začel strašno napadati vse Srbe, vsled česar so SDS arji bili zopet poparjeni in se niso odstranili iz dvorane, kakor je Radić velel, da se ne bi identificirali z njegovimi napadi na Srbe.

Tako je bilo tudi v petek. Bilo je svečano razporeženo o priliki razprave o zakonu za počaščenje pok. generala Kovačevića. Na tej seji je prvi govoril zemljoradnik D. Vujić, govoril je svečano, kakor se spodobi za tak trenutek. Radić pa, ki se s Pribičevićem vred trudi, da bi tudi srbske zemljoradnike dobil v svojo novo koalicijo, je pod vplivom svojega dopoldanskega razpoloženja nenadoma vstal in začel Vujića zmerjati z agentom itd. S tem je pokvaril razpoloženje in pa svoj in Pribičevićev politični koncept.

Sedaj vsakdo čaka, kaj bo užagal ta mož na prihodnji seji. Kajti gotovo je tudi sedaj, kakor je bilo ob času Davidovičeve vlade: Politična formacija, pa najsibo vlada ali zeleno-rumena koalicija, more biti mirna le, dokler S. Radić ne more odpreti ust.

Zahteve industrijskih korporacij naše države.

r Belgrad, 15. nov. (Izv.) Na svojem poslednjem zborovanju je centrala industrijskih korporacij kraljevine SHS sprejela več resolucij. Uvodoma se pravi:

Gospodarska politika srednjeevropskih industrijskih držav, ki hočejo z agrarno carino dvigniti kmetijsko industrijo, je dovedla naše kmetijstvo in kmetijsko industrijo v zelo težaven položaj, našo industrijo moke in mesa pa v nevarnost, da propade. Radi tega prosimo kraljevo vlado, da posveti temu za nas življenjskemu vprašanju največjo pozornost, da s sodelovanjem gospodarskih krogov s trgovinskimi pogodbami in mednarodnimi krediti z vsoto energije dela na to, da se zagotovi razvoj naše produkcije in po njej tudi naš izvoz.

TRGOVINSKA POGODBA Z AVSTRIJO.

Ta resolucija govori o izvozu naših kmetijskih izdelkov v Avstrijo, poudarja, da se je stanje našega izvoza, moka, mesa in mesnih izdelkov, teh eminentno važnih eksportnih predmetov naše industrije, poslabšala, odkar je stopila v veljavo trgovinska pogodba z Avstrijo. Najnovejše težnje avstrijske vlade stremijo za tem, da se z revizijo trgovinske pogodbe zmanjšajo še tiste male koristi, ki smo jih imeli od pogodbe. Radi življenjskega interesa našega gospodarstva zahtevamo, da se naša trgovinska pogodba z Avstrijo postavi na povsem nove temelje. Ker se to ne more storiti v mejah spremembe gotovega števila carinskih postavk, torej z navadno revizijo pogodbe, prosimo, da se ta pogodba odpove in se prične pogajanja za sklenitev nove pogodbe.

RATIFIKACIJA POGODBE Z ALBANIJO IN GRČIJO, ITD.

Za našo industrijo je velike važnosti, če se takoj ratificirata pogodbi z Albanijo in Grčijo in da se takoj pričnejo pogajanja za sklenitev trgovinskih pogodb s Turčijo, Nemčijo, Češkoslovaško, Poljsko, Špansko in drugimi državami. Za naš izvoz se morajo z vsemi

sredstvi ohraniti stare možnosti in iskati nove, če nečemo, da ostane naša trgovinska bilanca še nadalje pasivna. Kmetijstvo vedno bolj izgublja trg na zapadu, na drugi strani pa je vedno težje najti nadomestila. Kljub vsemu delovanju za rešitev našega kmetijstva zahtevamo zaposlitev delovnih moči v drugih skupinah našega proizvodnje. Radi tega je treba voditi gospodarsko politiko, katere skrajni cilj mora biti okrepljanje skupnega proizvodnje.

STALNA GOSPODARSKA POLITIKA.

Zastopniki industrije iz cele države — tako govori resolucija dalje — zbrani na konferenci dne 15. novembra 1927, prosimo kraljevo vlado, da ukrene vse potrebno v smislu predlogov, ki so jih naši gospodarski krogi že tolikokrat stavili tako prejšnjim vladam, kakor tudi sedanjim. Posebno prosimo kraljevo vlado: 1. da uvede stalnost v našo gospodarsko politiko, posebno glede carinske zaščite domače industrije, 2. da z ustanovitvijo gospodarskega sveta izvede čl. 44. ustave in skliče državni zbor za varčevanje, 3. da za državne nabave izda zakon o državnem računovodstvu in strogo gleda na to, da se pri nabavah za državna in samoupravna telesa domače proizvodnje splošno podpira, sploh da se spoštuje čl. 140 trgovinskega zakona. 4. Prosimo za sprejetje enotnega zakona o trgovinah za celo državo.

PODPIRANJE INDUSTRIJE.

Ta resolucija govori o podpiranju industrije. Med drugim se govori o zavarovanju delavcev. Zahteva se, da se sprejmejo v tem oziru zahteve industrije in delodajalcev ter da se v Osrednjem uradu za zavarovanje delavcev uvede paritetni princip zastopstva, tako da dobijo v njem glavno besedo industriji.

V nadaljnjih resolucijah se govori o zakonu o centralni upravi in o spremembi raznih zakonov, ki so v zvezi z državno upravo.

Stresemann za Locarno vseh narodov.

v Dunaj, 15. nov. (Izv.) Oficielni del obiska nemškega državnega kancelerja dr. Marxa in zunanjega ministra dr. Stresemanna je bil danes končan z galapredstavo v državni operi, katere se je udeležil tudi zvezni predsednik dr. Heinisch. V sredo dopoldne zapustila nemška ministra Dunaj.

Pred številnimi poslušalci je imel danes zvečer nemški zunanji minister dr. Stresemann pomemben političen govor. Dr. Stresemann je ugovarjal razburjenim komentarjem, posebno v inozemskih listih, da se na skrivaj še nadalje vršijo priprave za priključitev Avstrije k Nemčiji. Izjavil je, da je smešno, da je neki list pisal, da je francosko-jugoslovanška pogodba gnala nemškega državnega kancelerja in njega na Dunaj. Naravno je, da se veseli tega, da nemški in avstrijski parlamentari sedaj na Dunaju razpravljajo o skupnem kazenskem zakonu. Nadeja se, da to ne bo ostalo edino polje, na katerem si bosta obe državi podali roko za sporazum. Baldwin in Briand sta poudarjala veliki pomen pogodb, ki so se sklenile v zadnjih letih, ter sta pri tem omenjala tudi delež Nemčije. Te izjave mu dajejo zadoščenje, posebno da je Briand priznal, da se je treba boriti z velikim odporom. Odpor prihaja od zunaj, ker so še vedno ljudje, ki še niso premagali vojne psihoze in ki so polni nezaupanja.

Gre res le za napitnice?

(Od »Slovenčevega« posebnega poročevalca.)

Dunaj, 15. novembra.

Marksov in in Stresemannov obisk gre h koncu in Stresemann se je poslovil od Dunaja z govorom o Locarnu in miru. Nič posebnega. Tudi Seipel in Marx sta se gibala v mejah običajnih pozdravov, če izvzamemo Marksov stavek: Rešiti imamo med seboj še mnogo važnih vprašanj... in skupnost na zunan demonstrirati. Važnejše je, kaj sta nemška gospoda obravnavala v dolgovernih razgovorih pri kancelerju Seipelu in predsedniku Hainischu. Tu pa je imela prvo besedo politika.

Niso slučajni ti ponavljajoči se obiski in tudi ne brz posledic. Ko je bil prejšnji kanceler Ramek v Berlinu, je šlo zato, kako zenačiti obojno zakonodajo in tako izjaviti priključitev via facti. Nekaj uspeha so dosegli že tedaj, deloma so se poskušali ponesrečiti kot: skupni reglement in armadi in skupna zakonodaja vsaj na polju formalnega prava. Na drugi strani se je mnogo skupnega doseglo v socialni politiki, tujskem prometu, književnem trgu in gospodarstvu. Letošnji obisk ima podobne cilje. Enaka kodifikacija kazenskega

Zelena-rumena koalicija in njena trajnost je odvisna le od jezika enega cloveka. To je njena parlamentarno-politična signatura in posebnost. Po tem se meri tudi njena važnost. V strankarski politiki zunan med masami pa sedanja zelena-rumena koalicija pomeni prelom na obeh straneh, kakor smo rekli zgoraj. Zato ima iz tega razloga na to stran tudi svoj pomen in svojo važnost. Gotovo pa ne na korist Hrvatov in ne na korist kmetov!

Proces proti makedonskim dijakom v Skoplju.

Skoplje, 15. nov. (Izv.) Danes se je začel proces proti južnosrbijanski mladini na podlagi zakona o zaščiti države. Obtožnica, ki zadeva 20 visokošolcev, jih obtožuje, da so bili v zvezi z makedonsko revolucionarno organizacijo, katere cilji so naperjeni proti naši državi. Pred pričetkom razprave je v imenu vseh odvetnikov in braniteljev obtožencev odvetnik Tasić podal izjavo, v kateri je zahteval izključitev predsednika senata, češ da je pristanski. Izjava očita dalje, da predsednik sodnega dvora v Skoplju ni hotel sprejeti pritombe proti temu, ker so obtoženci bili zaprti. Dalje, da se je skušalo vplivati na odvetnike, naj ne pridejo k razpravi, ker sami lahko pridejo pod zakon o zaščiti države. Sodišče je proces odgodilo ter se bo razprava vršila najbrže šele decembra.

Trgovinska pogajanja s Turčijo

r Belgrad, 15. nov. (Izv.) Zainteresirani ministri so zbrali ves material za pogajanja za trgovinsko pogodbo s Turčijo. Pogajanja se bodo pričela, kakor hitro pride v Belgrad novi poslanik, ker odide dosedanj poslanik Hikmed-beg iz Belgrada, da prevzame mesto državnega podtajnika v Angori.

Važen obisk.

r Belgrad, 15. nov. (Izv.) Nocoj je dopotoval v Belgrad guverner češkoslovaške narodne banke dr. Viljem Pospisil. Tekom svojega bivanja v Belgradu bo imel sestanke z zastopniki narodne banke, s finančnim ministrom g. dr. Markovićem in zunanjim ministrom g. Marinkovićem in ostalimi gospodarskimi krogi, nakar bo odpotoval v Sofijo. Njegovemu potovanju po Balkanu se pripisuje velika važnost.

Čemu?

Dne 6. t. m. je izšel v zagrebškem »Morgenblattu« članek o industrijski politiki Jugoslavije, kjer ostro napada znano tovarno Westen v Celju, češ, da je znala priboriti si izredno visoko carino za svoje produkte in na ta način monopolno izrabljati trg. Zanimivo je pri tem ugotoviti, da je v naši državi manjša carina kakor v Avstriji, Madjarski, Češkoslovaški, Poljski, Romuniji in Italiji. 9. nov. pa se je oglašila še zagrebška »Riječ«, ki očita Westenu, da ni nacionalno podjetje, ampak da so stvarni lastniki tuji. Najbolj pojasnjuje celo stvar stavek, kjer navaja, da Westen finansira radikalno stranko. Drugi del članka pa se peča z visoko carino na žeblje in žico, ki jih producira Kranjska industrija, kateri se tudi očita, da ni nacionalna, ampak v njej prevladuje, kakor znano, italijanski kapital. Pri tem je dejstvo, da je v industrijsko bolj razviti Češkoslovaški carina za žico kakor tudi za žeblje višja kakor pri nas. — Sploh je carinska politika mnogo zagrešila napram naši železni industriji, s čimur smo se že večkrat bavili. Zanimivo pa je, da napada Westena list stranke, ki je stala blizu banke, ki ga je nacionalizirala. Še bolj pa so čudni napadi na Kranjsko industrijsko družbo, v kateri med slovenskimi upravnimi svetniki prevladujejo pristaši stranke, ki ji pripada »Riječ«, kateri ni prav, da Westen, kakor piše, finansira radikale. Ali bi bilo bolj prav, da pride zopet dobrih zvez med njim in SDSarji?

45.000 AVTOMOBILOV SKOZI PREDOR.

v Berlin, 15. nov. (Izv.) Kakor poroča »Berliner Lokalanzeiger« iz Newyorka, se je na dan, ko je bil novi predor pod Hudsonom izročen prometu, peljalo skozenj 45.000 avtomobilov s 180.000 osebami. Promet po predoru nadzoruje 200 policistov.

ANGLIJA JE VEČ PLACALA KOT DOBILA.

v London, 15. nov. (Izv.) Državni podtajnik notranjega ministristva je včeraj v parlamentu na neko vprašanje izjavil, da je Anglija dosedaj prejela od Nemčije za reparacije 45 milijonov funtov. Od svojih vojnih dolžnikov je prejela Anglija sledeče vsote: od Italije 8 milijonov, Francije 7 milijonov, od drugih držav 575.000 funtov, skupaj 15.575.000 funtov. Skupna vsota reparacij in vojnih dolgov znaša 60.575.000 funtov, dočim je Anglija za odplačilo svojega vojnega dolga v Ameriki plačala 194.404.000 funtov.

Vsemogočni smo.

Washington, 15. nov. Deveta obletnica premirja se je tu praznovala z vojaško slovesnostjo. Prezident Coolidge je odklonil sodelovanje, ker se je bal, da ne bi premočen povdarek vojaških elementov odvzel proslavi značaj mirovne manifestacije. Državni tajnik za vojsko je izjavil v slavnostnem govoru: »Ustvarili smo največjo nacio na svetu ter smo postali upnik vsega sveta. Noben narod ali skupina narodov se ne more dalje časa, bojevali brez naše pomoči ali brez naše dopustitve. Noben narod ne more pahniti sveta v vojno proti volji Amerike.«

Naročajte »Slovenca«!

Po trudopolnem delu.

Ob 40 letnici Levstikove smrti.

Slovenci.

Rod, ki se sam zaničuje
in oholo ne spoštuje
vedno sebe in svojine,
orožje v srce sam si rine;
in kako hče ta medloba,
da mu pride slavna doba?

Fran Levstik.

Fran Levstik.

Fran Levstik, poleg Prešerna največji slovenski duh preteklega stoletja, je izšel prav iz črte slovenskega naroda, iz velikolake okolice (rojen 1831 v Spodnjih Retjah), torej iz pokrajine, ki je ostala najbolj nedotaknjena od tujih vplivov, najpristnejše slovenska in si je zato ohranila tudi najčistejši jezik.

Njegovo življenje je znano, saj se ga uče, oziroma bi se ga morali učiti že po vseh osnovnih šolah. Dovršil je gimnazijo, žal brez mature, kar je bilo zanj vse življenje tako usodno. Ker mu je izpodletelo tudi v olomskem križniškem samo-

redno polnega življenja, ki žal še doslej ni dobilo svojega monografa. Kar nam je napisal pred več kot 30 leti Levce, s tem smo se zadovoljevali skoro do najnovejših dob. Šele v zadnjih letih sta prišle k njegovi sliki precej dragoceni doneski dr. Prijatelj in dr. Zigon, vendar je neraziskanega še ogromno. Ena najnovejših nalog naše literarne zgodovine je tedaj, da dobimo čim prej izbrano sliko tega moža, ki je oblikoval pri nas skoro celo drugo polovico preteklega stoletja.

Bil je Levstik pesnik, kritik, jezikoslovec in politik in na vseh teh poljih ostanele njegovo delo ter njegov vpliv v našem narodu neizbrisane. Posebno mogočen je bil njegov vpliv kot kritika in politika in le žal, da sta ravno ti dve polji njegovega udejstvovanja še najmanj raziskani. Kot kritik — bil je sploh prvi pri nas, ki je poudaril njeno potrebo — je premagal obskurantstvo, ki so ga zastopale tedaj vsegačone »Novice«, dal naši lepi literaturi novih pogonov, ji začrtal program, prepričal, da se Stritarjevo neslovensko solzodolnostno in preveč razpaslo, posredno ter neposredno pripomogel k tako lepim sadovom našega realizma in bil eden najuspešnejših borcev za čistost in pravilnost našega knjižnega jezika.

Kot politik je bil v mnogih ozirih zlasti v 60-ih letih vodilen, čeprav ni imel nikoli kakšnega političnega mandata. Bil je najneizprosnejši nasprotnik Bleiweisovega konservatizma, posredni ali neposredni iniciator skoro vseh svežih političnih pojavov v omenjeni dobi, ki so stremeli za doslednim uveljavljanjem našega političnega programa iz leta 1848 (avtonomna in zedinjena Slovenija) in za uveljavljanjem res naprednih idej (ne kulturno-bojnih) v slovenskem političnem življenju. Bil je edini dosledni ideolog našega mladoslovenstva, ki ima največji zaslug za narodno-politični preporod našega naroda, ni pa sodeloval pri njegovih kulturno-bojnih poizkusih.

To je površna silhueta Frana Levstika, ki — kakor rečeno — še vedno čaka svojega monografa in ki bi kakor malokdo zaslužil spomenik v slovenski prestolici, a katera se mu je doslej odločila komaj z eno najzapisanejših svojih ulic. Spomenik njegov bi bil pa potreben na najvidnejšem in najpomembnejšem mestu v Ljubljani kot živ opomin onim, ki se proglašajo za njegove idejne dediče, a so v zadnjih letih vprav opijevali vse osnovne ideje Levstikovega dela.

Levstik in njegovi potomci.

Fr. Levstik je bil zlasti v 60 ih letih ideolog slovenskega posvetnega izobraženstva, za katerega direktno potom ko se smatra danes naša SDS, oziroma izobraženstvo, ki se zbira v njenih vrstah. To je res, vendar je na drugi strani tudi res, da je to izobraženstvo prišlo že kmalu po Levstikovem izstopu iz političnega življenja popolnoma pod vpliv kulturno-bojnega in reakcionarnega avstrijsko-nemškega liberalizma, s katerim ni imel Levstik nobenih stikov, zadnja leta je pa naravnost zavrglo in zatajilo ter pogosto celo smešilo vse osnovne misli Levstikovega življenjskega programa.

Ves boj Levstika proti Bleiweisovemu »stroslovenstvu na političnem polju je izviraj odtod, ker je Bleiweis potisnil nekoliko ob stran jasen politični program iz leta 1848, ki je zahteval zedinjeno in avtonomno Slovenijo ter je začel voditi na eni strani oportunistično politiko pobiranja drobtin, a na drugi strani vlačiti pod vplivom tedanje češke politike na dan deželno avtonomijo v nasprotju z avtonomijo zedinjene Slovenije. Kako upravlja ta del Levstikove dediščine naša svobodomiselná inteligencija, smo dovolj jasno videli in občutili zadnja leta, saj danes n. pr. vemo, da so bili ob priliki ustavnih debat Srbi za nedeljeno Slovenijo, a so jo preprečili naši »naprednjaki«, zbrani tedaj v demokratski stranki in SKS.

Ena največjih zaslug Levstika je, da je pripomogel k današnji čistosti slovenskega književnega jezika. Skozi vse preteklo stoletje se je namreč pri nas že vlekel boj za jezik. Najprej vidimo ilirstvo, ki ga je premagal Prešernov krog z odlično Bleiweisovo pomočjo, a v 60 ih in 70 ih letih so razne naivne in sentimentalne dušice, ki so mislile, da je jezik mogoče »delati« in komandirati, zopet začele sanjati o jezikovni združitvi Slovencev s Srbohrvati ali z drugimi besedami o pohrvačenju Slovencev, za kar je v praksi vedno šlo. Da ta utopija ni zavzela večjega obsega in povzročila preveč škod, se imamo zopet v prvi vrsti zahvaliti Levstiku, ki je jasno videl in vedel, da bi pomenjalo to nekaj kulturni samomor Slovencev. Kaj in kako mislijo in delajo na tem polju danes oni, ki se smatrajo za Levstikove potomce, tudi lahko opazujemo že več let, saj so proglašali za protidržavne celo one, ki so si dovolili dvomiti o na-

rodni individualnosti Slovencev, iz jezika pa, ki ga je Levstik negoval s tako ljubeznijo, napravljajo pravo pravcno spako in brozgo, ki je naše ljudstvo niti razumeti ne more več.

Ti dve drobni opazki ob priliki današnje 40 letnice, ki bi morala klicati slovenskemu izobraženstvu: Nazaj k Levstiku.

Nadžupnik dobrepoliski g. Andrej Ramoveš osemdesetletnik.

(Glej sliko na šesti strani.)

Priprosto kmečki župnik je, o katerem pišem danes. Njegovega imena svet ne omenja, ko izgovarja imena političnih velmož slovenskih. Gospod deli pač usodo s premočnimi — kmečkimi župniki ki garajo na odročnih župnijah, katere pač doseže poziv: delaj, kadar se je treba prilagoditi novim časom, novim razmeram, ko je treba poprijeti v dušnem pastirstvu, ko je treba bodriti ljudi v posvetnih stvareh in jim svetiti z zgledom in jih utrditi v gorko besedo. Kadar se pa dele odlike in priznanja, se taki može navadno prezreti, ker jih nihče ne opazi, ker so tako nerodni, da se ne znajo poriniti v osredje in stoje iz same skromnosti daleč od zadoj za vratni.

Te vrste moč in značaj je naš osemdesetletnik.

Andrej Ramoveš je bil rojen 16. nov. 1847 v Pirničah ob podnožju Šmarne gore. Starši so bili imoviti kmečki posestniki in vsekako je moral vladati v družini živ krščanski duh, zakaj študijala sta ob stroških očetovih dva sinova, ki sta šla potem v bogoslovnico. Starejši, znani župnik poljanski, g. Jernej, je umrl pred par leti, naš gospod Andrej se pa še krepko upira v vinogradu Gospodovem.

Dne 31. julija l. 1871. je pel novo mašo in potem je šel v Svibno v Kumljanski pogorju za kaplana, od tam pa kmalu za kaplana v Škofjo Loko. Veselilo ga je zlasti delo pri mladini in v šoli in lanko leto smo ga videli naslikanega sredi bivših učencev iz škofjeloške šole. Sami čisti šestdesetletniki so povabili svojega kateheta na prijateljski sestanek. Petdeset let že nosijo v spominu in srcu svojega prvega kateheta.

Iz Škofje Loke je šel pa zopet nazaj pod Kum za župnika v Svibno. Takoj je poprijel. Poleg nadarbinskega posestva je zrasla nova cerkev sv. Janeza, ki je druga farna cerkev v župniji sv. Križa.

Tedaj v ondodnih hribih še ni bilo sistemizirane šole ne učitelja in kajpada so bili ondodni gorjanci še »nepismeni«. Juvancov gospod pa ni čakal, da bi bili birokratje izvršili pisanja in poizvedovanja, v nadarbinskem posloju je pripravil sobo, jo opremil z najpotrebnejšim in je začel z vsakodnevnim poučevanjem. Šola je imela ime za silne, in tudi honorar je bil kaj zasilen, vendar se je pouk vršil redno vsak dan štiri ure, od osmih do poldneva. V Svibnem so imeli nerazdeljen pouk že v časih, ko se drugim niti sanjalo ni, da je tak pouk uspešnejši. Sedemnajst let je gospod delal v šoli in je dosegel, da zna pisati in brati tudi starejši rod ondodnih gorjancev.

Koncem l. 1894. je bila izpraznjena in razpisana dobrepoljska fara in dobil jo je g. Ramoveš.

Po silnem velikonočnem potresu l. 1895., ko je bila farna cerkev zaradi poškodb zaprta, ko so bila vsa poslopja na Viducu podprta s tremovi, je prišel kar brez napovedi. Navajen dela, ni omahoval. V par letih je potrebno popravil, potrebno odstranil, a drugo postavil na novo. Pristopil je takoj v krog zadržnikov. In tudi v šolo je šel takoj. Še ko je obhajal zlati jubilej maštva, je učil v gornjih dveh razredih in de lice ponavljanke. Vesten in točen katehet je bil vzor učitelstvu, otroci so ga pa ljubili, dasi je zahteval od njih veliko reda in znanja. Resno in vestno se je jubilant lotil duhovne obnove svoje fare in jo po mnogem trudu glede verskega življenja dvignil med prve v Sloveniji.

Trinideseto leto že vrtnari tako naš osemdesetletnik v dobrepoliskem vrtu. Telesno dobro ohranjen, duševno svež skrbni za blagor onih, ki so mu od Previdnosti izročeni. Nikdar se ni laskal faranom. Kadar je bilo treba izpregovoriti o stro besedo, ni umolknil. Zahvalo ni maral, kakor je tudi sam skop v besedah, kadar kaj odobrava. Vendar je faranom zraščel k srcu. Le malo je zakrknencev v fari, ki se mu ne približajo z ljubeznijo.

Drugače so pa vsi Dobrepolci, pa naj si korakajo pod katerokoli zastavo, edini v želi naj jim Gospod ohrani skrbno duhovnega vodnika še leta in leta, dotlej, dokler ne pride trenotek, ko se bo selil čez cesto tja, kjer ga čakajo Sežon, Šubeli, Javnovič in drugi predniki iz dalnjih stoletij. Naj bi bil ta trenotek pomaknjen v skrajno daljo.

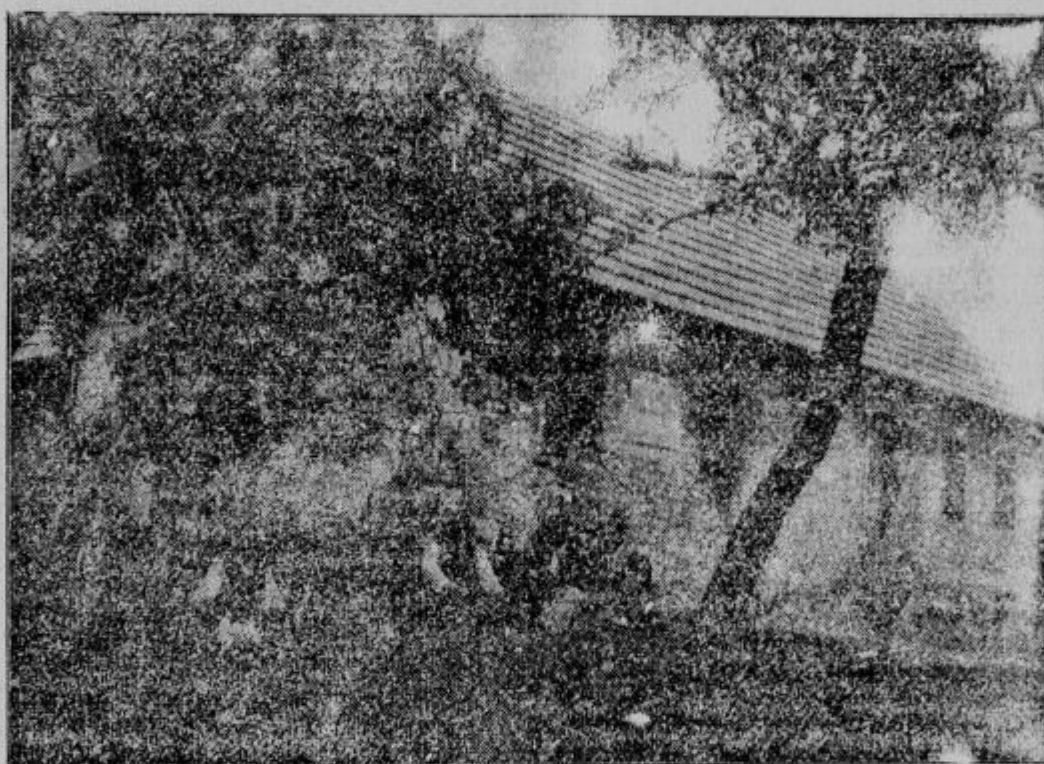
Fr. Jaklič.

stanu, je poslušal nekaj časa na Dunaju Miklošičeva predavanja in se pomenkoval tam z Vukom, a ker mu je kmalu zmanjkalo denarja, je odšel spomladi leta 1855 zopet domov, odkoder je potem odšel za domačega učitelja k svetokriškemu graščaku Pacetu, a ko je leta 1857 umrl eden izmed njegovih učencev, se je vrnil zopet domov v Retje, kjer je napisal svoja monumentalna tri dela, namreč »Nauke slovenskega pisanja«, v katerih je kritično pretresel jezik tedanjih pisateljev, nato »Potovanje iz Litije do Čateža«, v katerem je očrtal delovni program slovenskim literatom, in končno klasičnega »Martina Krpana«, s katerim je postal vzorec slovenske novele.

Iz Retij je odšel Levstik potem k pesniku Vilharju za domačega učitelja, spomladi leta 1861 za tajnika k tržaški čitalnici, leta 1863 je urejeval v Ljubljani Vilharjev »Napredek«, a ko je prenehal ta, so se začela zanj vprav strašna leta bede in trpljenja. Imel je sicer v naslednjih letih še dve kratkotrajni službi, namreč kot tajnik »Slovenske Matice« in kot urednik Wolfovega slovarja, a po večini je stradal. Šele leta 1870 ga je povabil Stritar k sebi na Dunaj, kjer je delil kruh s svojim rojakom ter mu preskrbel skromen zaslužek v ministrstvu. Tu je poizkušal izdajati prvi slovenski humorističen list »Pavliho«, pri katerem pa tudi ni imel sreče. Šele leta 1872 so mu nekateri prijatelji preskrbeli skriptorsko službo na ljubljanski licejski knjižnici, ki jo je potem zlomljen na duhu in na telesu opravljal do svoje smrti dne 16. novembra 1887.

To je kratek obris viharne in vsebine iz-

Levstikova rojstna hiša.

LESNIKE.

Resnica je bila pred nebom in zemljo;
resnica ostane, ko zemlja in nebo minó.

A za resnice, za uke ne čakaj vračila,
bodi zadovoljen, če leskovega ni kosila.

Fran Levstik.

Dr. Carl Sonnenschein:

Berlin.

Nepreglednost tega mesta in njegova tujost sta nekaj čudovitega. Na dnu srca dobrih, toda mnogokrat nadležnih, malomestiških, moralizirajočih sosedov tu ni. Nikjer ti ni mogoče biti tako samemu kakor v Berlinu. Ibi svojo pot. Se osredotočiti na pokle, nalogo, cilj. Camaldolski puščavniki in düsseldorfski kartuzijanci ne morejo živeti samoteje nego ljudje nekje v Berlinu. Kdor hoče zapreti line in z zastrtimi lučmi križariti po tem oceanu, ima za to tisoč možnosti. Mesta, ki se jim ne more izogniti, sta zglasilni urad in davčna oblast. Inače more potovati incognito. Toda incognito je pa tudi tragika tega mesta. Tu se more samotno živeti! More se pa tu tudi zapuščeno umreti. V isti hiši. Nikomur znan.

Zadnjič smo prenesli v bolnico nekoga, ki je rad tri dni ležal v svoji sobi v težki mrzlici. Gospodinja je bila odpotovala. Telefonske zveze nobene. Tako smo mogli govoriti o sreči, da je par tednov bolnice tega človeka kasneje še rešilo. Berlin nosi na čelu znamenje preklestva, brezdomništvo stotisočev. Vsi ti ljudje brez družine. Ti mladi ljudje predvsem! Problem dvajsetletnih sega

* »Notizene«, zvezek 3. — V izvirniku nosi ta notica naslov »Občina«. Prinašamo jo, ker so berlinske kulturne in socialne razmere tipične za pojvone razmere v velikih mestih sploh in nam nudijo tako tudi sliko Beigrada in Zagreba — v zmanjšanem razmerju seveda. Živo nam tako stopa pred oči usoda naših ljudi, ki jih je življenje odplavilo z rodne grude in jih zaneslo v ta mesta.

v šesto dimenzijo. Ljudje, ki stanujejo meblirano! Ljudje, ki jedo v gostilni! Ljudje, ki si najdejo družbo na mestni železnici ali na cesti! Kaj takega se včasih posreči. Devetindevidesetkrat pa se ponesreči. Iz melanholije tega brezdomništva rastejo cele kulture gorjuposti, perversnosti in zločina. Kar se imenuje »greh«, je treba po mojem mnenju v Berlinu pripisati na rovaš te zapuščenosti. Življenje v tem mestu se poigrava z ljudmi kakor jesenski vihar z listjem. Nekateri so dobili službo in jo nastopajo. Drugim se mesto obeta, morajo pa še par mesecev iskati. Tretjim se nič ne obeta in poizkušajo enkrat svojo srečo. V taki gostilni, trafikli ali na kakem voglu puste svojo prtljago. Potem se odpeljejo na berlinski ocean. Koliko jamberov se ne zlomi ob prvem viharju! Koliko ladij človeških življenj se ne potopi ob prvi poškodbi! Koliko jader se ne nalomi, da ne sloje nikdar več v življenju pokonci! Če tako mesto rabi »občino«, katoliško cerkevno občino, domačijo, družino, organizem, potem velja to za Berlin.

Tudi v Berlinu so katoličani, ki pripadajo vesoljni, rimsko-katoliški cerkvi. Katere Petrov sedež je v Rimu. Vzidani so v to cerkev. Žive njene liturgije. Preveva jih njen dih in njene smer-nice. Katoličani so! Morda so to romarji, ki niso navezani na nobeno občino in ki jih more vsak poročiti. Ker nimajo nobenega bivališča. Morda umetniki ali častniki otroci. Toda to so le tenak sloj. Neizmerno več je katoličanov, ki imajo državno in mestno bivališče. Porenci in šlezijci. Če bi zašli v stisko, bi se našel v Berlinu, Brandenburg, Württembergu, na Češkem urad, ki je za-

nje pristojen. Nimajo pa cerkvene »občine«. Morda ne vedo, kje leži župna cerkev. Ob nedeljah grelo v okolico, bližnjo ali daljno. Ali pa samo teoretično vedo, kje je župna cerkev, kje ima občina svojo službo božjo. Kje se zida podružnica. Iz jahalnice! Morda vedo tudi za duhovnikov naslov, njegovo telefonsko številko. Za vse slušaje! Prejemajo tudi o posebnih prilikah vabila. Pa vendar ne spadajo k »občini«. »Občina« zahteva sodoživljanje, skrb, sodelovanje! »Občina« se pravi biti zvezan! Biti interesiran! Zraščeni! »Občina« pomenja stisko, upanje, radost, gorje, probleme nositi skupno. »Občina« je domačija.

Zunanji izraz tega pojma o občini je cerkevna služba božja. Naj se v berlinskih cerkvah zaradi pokritja finančnih potreb oddajajo v najem sedeži, ki se nato zaznamujejo z emailiranimi tablicami, je vendar hiša božja načelno kraj enakopravnosti. Ne v zmislu formalne zapadne demokracije. Marveč v zmislu krščanske družine. Starina velja ob sebi umevno več nego mladina. Prepričana se ji sedež. Viteštvo nasproti ženskam je ob sebi umeven krščanski in nemški običaj. Kaj šele nasproti materi, ki pride v cerkev s svojim detetom, da zadosti nedeljski dolžnosti, da obišče Mater večne Ljubezni in tragične bolečine, Mater božjo; njej rad odstopi sedež kdorkoli. Cerkev je skupno petje in slaba aristokracija je sramežljivost, ki komu brani, da bi se z ljudstvom udeleževal petja. Sveta mša je občestvo. Čeprav se po slabih običajih zadnjih stoletij orgle in petje premalo ozirata na glavne dele svete daritve! Duhovnik se po običaju iz katekomb z razprostrtimi rokami obrne proti ljudstvu, rekoč: »Naš Gospod, Kyrios, bodi z vami.«

Iz antično ljudstvo je odgovorilo enodušno in po-božno: »Tudi s tvojo dušo, darujoč duhovnik, naj bo! Kyrios! Njegova senca in luč se razliva nad nama obema to uro. Nad duhovnikom in ljudstvom.« — Med oltarjem in cerkvenimi vrati v resnici ni bistvene razlike. Cerkev nima, kakor stara pruska železnica, štirih razredov. Če kje pri kakem rekvirju gori po dvanajst sveč več, je to zunanje. Če so pri kakem pogrebu štirje strežniki, ki imajo nedeljske kadilnice namesto vsakdanjih, je to postranskega pomena. Jedro liturgije, zakramenta, cerkev je občestvo.

To občestvo ne sega samo do cerkvenih vrat in župne veže, marveč obsega celo faro. Še cesta, vode, železnice.

Nikjer ni tako težko držati skupaj to občestvo kakor v Berlinu. Celotno mesto in vsaka posamezna občina je kakor pesek na prodju. Ki ga je mnogokrat vihar iz najdaljših dalj nanesel skupaj. Pesek je individualističen. Zrno leži poleg zrna. Pesek se ne zrašte. Samo leži. Se pomika. Vali. Se da lopatiti. Sejati. Iz tega peska mora nastati prst črnica. Ta pesek mora rasti. Ta pesek se mora ukoreniniti. Iz nomadskega peska, ki ga veter raznaša, morajo nastati tla stalnosti. Tam, kjer igra voz za prevoz pohištva večjo vlogo nego otroški voziček, je absolutna stalnost seveda težko dosegljiva. Pač pa relativna. Ako postane župnija »občina«.

Zadnjič sem govoril na društvenem večeru v nekem župnišču. Poslušalec polna dvorana. Pazljivi. Notranje zvraten. Potem se je zborovanje zaključilo. Ob vratih sem zelo pozil. Tod in tam dva ali trije, ki so šli tiho skupaj. Ostalo se je vse

Dnevne novice

Ustanovni občni zbor Rafaelove družbe.

Včeraj dopoldne se je vršil v mali unionski dvorani v Ljubljani ustanovni občni zbor Rafaelove družbe. Katehet g. Valentin Tome je otvoril občni zbor in pozdravil navzoče zastopnike kršćanske ženske zveze, zastopnika univerze, oblastne skupščine ljubljanske in druge zastopnike oblasti. Nato je v kratkem orisal pomen in delokrog Rafaelove družbe. G. Franc Miklavčič je v svojem govoru orisal izseljeniško vprašanje in predlagal dve resoluciji. Občni zbor R. D. se v prvi resoluciji zahvaljuje ministru za soc. politiko g. dr. Gosarju za njegovo dosedanje pažno izseljeniškemu vprašanju in ga prosi, da se zavzema za sklenitev delavskih konvencij z vsemi državami, kjer bivajo naši izseljenci. V drugi resoluciji pozdravlja namerno ustanovitve izseljeniškega urada pri ljubljanski občinski skupščini. Kanonik g. Volec je v imenu ordinarijata pozdravil ustanovni občni zbor R. D. Nato je imel zagrebški vseučiliški profesor g. dr. Milan Ivšić obširno predavanje o izseljeniškem vprašanju. Podrobno je pojasnil notranjo in zunanjo kolonizacijo in cilje, ki jih ona zasleduje. O vsaki pokrajini naše države je razložil, kakšne so razmere za koloniziranje. S statističnimi tabelami je obrazložil uspehe agrarne reforme v letu 1919, in 1920., ki ni rodila zaželenih uspehov. Nato je podal praktične primere kolonizacije. — V odbor so bili izvoljeni sledeči: dr. Lambert Ehrlich, dr. Juro Adlešič, Vinko Zor, Franc Erjavec, dr. Hugo Bren, Franc Zabret, Valentin Tome, Fr. Miklavčič in Leopoldina Dolenc. V nadzorstvu so: Janko Jeglič in Sitar Valentin (Zagorje o. S.).

KOLENDAR

Sreda, 16. novembra: Ivan, Otmir, Edmund, Albert.

Lunina sprememba: Zadnji krajec ob 6.28 zj.

Slavenska banka.

Nekaj mesecev je že vse potihnilo glede likvidacije vlog in sploh rešitve konkurza, ki se je bil moral otvoriti. Svoječasno so objavili, da bodo vsaj majhni vložniki, ki so svoj težko prislužen denar nalagali v tej banki, dobili svoje vloge izplačane brez kakšnega odbitka in sicer nadalje do meseca oktobra t. l. Ta mesec pa je potekel, ne da bi se od katerekoli strani tozadevno ukrenilo. Naj bi se vendar javne oblasti za to zanimale, da bi ščitile vsaj majhnega hranitelja, ki si je od ust pritrgal težko prislužene prihranke za svoje stare dni in ki je sedaj v nevarnosti, da jih izgubi. Ako se ne bo v tem pogledu čimprej kaj ukrenilo, bodo se to aktivno, kolikor jo je, porzil ogromni stroški, kakor smo tega vajeni v enakih slučajih. Umestno pa bi bilo tudi, da se skličejo na odgovornost vsi oni, ki lahko, misljeno in dobičkalno ravna z zaupanim jim denarjem vlagateljev.

★ Gimnazija v Murski Soboti. Ukinjeni peti razred se bo otvoril 5. decembra. Sedmega razreda začasno ni mogoče otvoriti radi pomanjkanja učnih moči, bo se pa otvoril najbrže po 1. januarju. Učenci, ki želijo nadaljevati študij na soboški gimnaziji, naj se javijo pravočasno ravnateljstvu.

KOLENDAR

Jugoslov. kmetske zveze

za leto 1928. je izšel!

Pišite ponj na naslov: »Jugosl. Kmetška zveza«, Jugoslovanska tiskarna, Ljubljana. Koledar ima žepno obliko. Vezava močna. Cena 10. — Din.

razpustilo. Individualistično! Vsak je šel v temno noč. Vsak je nekje odprl velika vrata. Šel po stopnicah štirih nadstropij. Prižgal v svoji sobi skopo luč. Ves večer sem sledil tej sliki. Teh štiri sto ljudi. Vsak zase. Vsak pred svojo lučjo. Vsak za svojim oknom. S pogledom v svojo steno. V visokih kosarnah. V tej kameni pušavi. Tu mora postati zobečnan. Da se usavirajo skupine pred cerkvijo po službi božji, pred župniščem po društvenem shodu. Da si ljudje podajajo roke. Da se pogovore med seboj tudi s tujcem.

Drugače pa ni bistveno, v katero izmed tridesetih katoliških cerkva hodiš k službi božji. Primerno je, da katoličan zadosti svoji učiteljski dolžnosti in posveti te pol ure Transcendentnemu, Večnemu, Božjemu. Ki mu jo dolguje. Primerno je, da ne podleže žettedenskemu prahu. Da se čuša vsaj sedmi dan enkrat ozre po sebi in dvigne svoj pogled zopet nad oblake. Da sinje nebo vsaj enkrat pretrga delavniške oblake. To sinje nebo se boči nad vsakim tabernaklom. Kdo bi hotel grajati, ako moli katoličan pred tistim tabernaklom, katerega večna luč se mu zli najmilejša. Toda morda nisi večne luči svoje cerkve niti še prav videl. Oglej si jo enkrat prav dobro. Ima svojo posebno lepoto. Tu je tvoja občina. Sem kaj spadaš? Ne rečem, vsako nedeljo. Če greš na izlet. Ne rečem, če te drugi opravki v nedeljo vodijo v drug mestni okraj. Toda s svojo dušo, s svojimi srecem, s svojimi interesom bodi tej večni luči bliže. Tu raste občina. Tu se prodni pesek ukorinjanja, poganja, cveče, donaša sad. Tega nobeno horizontalno dušno pastirstvo, kakor je važno, za akademike, trgovce, inženjere, umetnike, z eno be-

★ Proti redukciji kmetijsko-gozdarske fakultete v Zagrebu. Proti nameravani redukciji kmetijsko-gozdarske fakultete v Zagrebu so vložile hrvatske in slovenske kmetijsko-gospodarske korporacije in organizacije skupen protest. Navedena fakulteta je naslednica bivše višje kmet. gozd. šole v Križevcih, ustanovljene l. 1860. kot prvi zavod te vrste na Balkanu. Prevzela je ob svoji ustanovitvi poslopje, laboratorije in vse druge učne pripomočke bivšega križevskega učilišča in bivše gozdarske fakultete v Zagrebu in je danes vsestransko urejena. Ima lastno veleposestvo v Maksimiru. Obiskujejo jo učenci iz vseh naših pokrajin in posebno tudi iz Slovenije. Njeni profesorji — 12 po številu — so sami Hrvati, Srbi in Slovenci. Fakulteta ima namen vzgajati kmetijsko-gozdarske strokovnjake, razen tega pa proučevati najboljše pogoje za kmetijstvo in gozdarstvo. V to svrhu ima celo vrsto lepo urejenih institutov. Da je tak znanstveni zavod za našo agrarno državo največje važnosti, je jasno, to pa tem bolj, ker doslej nimamo drugega takega zavoda. Belgrajska poljedelska fakulteta je še v povojih. Sprito vsega tega je pričakovati, da bo prizadevanje poklicanih činiteljev zaleglo in oslane zagrebška kmet. gozd. fakulteta neokrnjena.

★ K usposobljenostnim izpitom, ki so se vršili v času od 4. do 12. novembra na moškem učiteljsku v Ljubljani pod predsedstvom ravnatelja A. Doklerja, se je prijavilo 27 kandidatov in 44 kandidatkin. Usposobljeni so bili: Ia, za laščino: Milica Zorč, b) za francoščino: Marija Čelik, c) za srbohrvaščino na meščanskih šolah: s. Meladija Zupančič, za srbohrvaščino na osnovnih šolah: Elvina Dolinar in Franja Kavšek. Za osnovne šole: Feliks Gostinčar, Alfred Janko, Josip Jankovič, Franc Jarnovič, Franc Jerala, Adolf Klavara, Blaž Lah, Mirko Ljubič, Franc Ostanek, Srečko Pečar, Silvo Perhave, Josip Pirc, Josip Prusnik, Alojz Puppis, Ladislav Razinger, Ivan Resman, Vinko Rupnik (z odliko), Franc Rus, Slavko Scholl, Janko Siherl, Andrej Silec, Ivan Stese, Maks Twrdy, Leopold Zlatič in Franc Zomer. — Maska Chrobath, Marija Čekada, Marija Čibej (z odliko), Ana Dolenc, Ana Drobnič, Marija Drogenik, Marija Eržen, Ana Gabrijel, Ana Gabršček, Rozvija Iglič, Marija Janko, Marija Kalan, Jagoda Kokalj-Eačič, s. Valerija Kraker, Amalija Labič, Jana Levstik, Berta Lovšin, Pavla Penko, s. Geza Pernat, Melita Petelin, Jakobina Podboj, Meta Rainer, Danica Rojina, Marija Sevnik, Dora Slapšak, Olga Spazier, Emilija Svetec, Angela Svetic, Bogomila Skulj, Julijana Turk, Danica Urbančič, Ana Vardjan, Josipina Veršec, Nada Vozel, Jolija Wostner in Marija Zupančič. — Dva kandidata in trije kandidatkinje so bili reprobirani.

★ Mednarodna železniška konferenca. V Opatici je bila v ponedeljek otvorjena mednarodna železniška konferenca. Našo državo zastopata dr. Markovič, načelnik železniškega ministrstva, in upravnik sušaške carinarnice Spiro Kovačič.

★ Znameniti zgodovinski dnevi. 16. novembra: 1887. je umrl Franc Levstik. — 1901. je bila na zagrebškem vseučilišču manifestacija za slovensko vseučilišče v Ljubljani. — Razne slovenske občine so poslale petice za slovensko vseučilišče v Ljubljani. — 1910. je umrl hrvatski pisatelj Ivan Kozarac. — 1888. je bil Franc Miklošič, vseučiliški profesor in slavist, izvoljen za ljublj. častnega meščana.

Žrebanje loterije društva »Trgov. akademija« v Ljubljani

se je na željo številnih naročnikov srečk, ki so zamudili termin 27. oktobra.

preložilo nepreklicno na 5. december 1927.

Prodaja srečk v trafikah, trgovinah in zadejni rok za plačilo do 1. decembra! — Pri društvu naročene srečke se pošiljajo naročnikom samo proti plačilu. — SREČKA STANE 10 Din. — Dobitkov je 885 od 50. — do 100.000 Din.

sedo za horizontalne sloje, ne doseže. Organično rastejo stvari samo iz vertikalno urezanih tal. Kar potrebujemo je podrobno delo iz bližine.

Vele mestu je občina nujno potrebna. Tu na licu mesta je treba opraviti težko delo. Govorimo naravnost. Pavel je v svojem rimskem pismu svojim rimskim prijateljem to nedvoumno povedal. Velikomestne župnije, v katerih se nahajajo, da govorimo v pavlinski diki, Krečani, Arabci, Eiri, Heleni, Sicilijanci, Galei, Judje in Germani, gospodarji in sužnji, delavci in akademiki, malomeščani in umetniki, so problem. So laboratorij. So vežbališče. So delavnice. Cela država pošilja semkaj svoje ljudi. Dotok čimdalje bolj narašča. Mešanica stanov je čimdalje bolj pisana. Problem se mora rešiti. Priseljenci morajo najti sprejem v svojo župno občino. Prisrčen, domač sprejem. Njihove skrbi morajo biti naše skrbi. Potrebujemo stanovanje. Potrebujemo delo. Potrebujemo prijateljskih stikov. Potrebujemo sveto. Potrebujemo ozračja. To velja za priseljence. A prav tako za domačine. Za njihovo domašnjo mladino. Za njihove reducirane sinove in hčere. Za doječe matere. Za ogrožene domače službenice. Za vse, ki se bore za obstanek. Za ljudi brez nedelje, za ljudi brez družine. Za ljudi brez prijateljstva. Za ljudi brez luči. Za ljudi brez matere, v katere roke bi mogli enkrat položiti izpačeno, preganjano, vročeno glavo. Vsi ti potrebujemo občino. Pomagaj jo graditi. Bodi njen. Zaradi sebe. Zaradi drugih.

Nedosegli, va
Eau de Cologne Chypre
Bourjois — Paris

Damske plašče

najmodernejše, s kožuvinno ali brez, od 350 do 900 Din, otroške plaščke od 2 let starosti naprej v vseh velikostih od 130 Din dalje — F. in L. GORIČAR, Ljubljana, Sv. Petra cesta štev. 29. Oglejte si razstavo v izložbi!

★ Odlikovanje gasilcev. V Ljutomeru se bo vršilo v nedeljo 20. t. m. na Glavnem trgu odlikovanje vseh najstarejših in najboljših gasilcev okrajne gasilske zveze. Z zlato medaljo bosta odlikovana g. Peter Trnovce, ki je že nad 50 let član, in Jožef Jurat, ki deluje 40 let pri gasilnem društvu v Ljutomeru. Pri dekoraciji sodeluje mestna godba.

★ Velik požar. Pretekli teden je divjal na Srednji Bistrici v Slov. Krajini velik požar, ki je vpepelil 6 hiš. Požar je bil tem hušji, ker je pihal močan veter in se je plamen naglo širil. Škoda je zelo velika.

★ Tečaj za živinorejske inšpektorje. Petindvajsetega oktobra je bil na zagrebški univerzi odprt trimesečni pripravljalni tečaj za polaganje izpita za živinorejske nadzornike. V tečaj so bili sprejeti agronomi in veterinarji, ki so dokazali najmanj petletno specialno prakso v živinoreji. Po narodnosti je 6 Hrvatov, 2 Srba in 2 Slovenci.

★ Nenadna smrt štirih porodnic v Ptuju. Prejeli smo: Ni res, da bi v bolnici v Ptuju tekom treh dni umrle tri porodnice na porodniški vročici (Wochenbettfieber), ampak je res, da v tem letu sploh nobena porodnica ni umrla v bolnici na porodniški vročici. Res je, da sta v zadnjih tednih umrli v bolnici dve porodnici in sicer Marija Meličar iz Hajdine na srčni emboliji, Josipina Korbar pa na eklampsiji ter ne zadene krivda nobene osebe v zavodu. Takajšnja bolnica sme sprejemati samo patološke porodniške slučaje in jih je imela tekočega leta že 30 ter samo dva zgoraj omenjena smrtna izida, kar dovolj priča, da zavod zadosti svoji nalogi tudi v tem smislu. — Vodja bolnice Dr. Kühr.

★ Skupna žalna seja pododbora Združenja rezervnih častnikov ter članov Oblastnega odbora Narodne obrane v Ljubljani se je dne 11. novembra za pok. generalom Kovačevičem, ki je padel kot žrtev svojega jugoslovanskega prepričanja.

★ Rezervni častniki se opozarjajo, da je tolažitelj objavljeno naredbo ministra vojske in mornarice glede preureditve načina njihove evidence takole: Rezervne častnike vodijo odslej v evidenci ena vojna okrožja, na katerih področju so stalno naseljeni. Zato je vsak dolžan, da izpremembo stanovanja javi z raportom: 1. Do tedaj pristojnemu vojnemu okrožju potom občine (magistrata) dotedanjega bivališča; 2. novo pristojnemu vojnemu okrožju potom občine (magistrata) novega bivališča. Opustitev te dolžnosti je podvržena strogi odgovornosti.

★ Iz krogov vpokojenih orožnikov smo prejeli: Večkrat smo čitali v »Slovenec«, kako orožniki, ki so bili vpokojeni po orožniškem penzijskem fondu 1. še do sedaj nismo prejeli naše torne penzije za mesec marec t. l. — Naši tovariši v Srbiji in na Hrvatskem so jo pravočasno dobili, nam pa je bilo rečeno, da je kredit izčrpan in se nam torej ne more izplačati. 2. Draginjska doklada za oženjenega orožnika v pokoju znaša vsled napačnega tolačenja tozadevne naredbe devet dinarjev dnevno. Vložili smo v zadevi pritožbo na državni svet, ki nam je tožbo ugodno rešil in nam priznal enako draginjsko doklado kot jo imajo drugi upokojenci. Tozadevna razlika je precejšnja, ali žal da se nam ne izplača. 3. V proračunskem letu 1927-28 se je v naredbo o draginjski dokladi vrnil člen, kateri nas zapostavlja in nam utruje pripadajoče draginjske doklade. 4. Doklada za naše družinske člane znaša 3 Din dnevno za vsakega člana; vsi drugi pa imajo 5 Din dnevno. Našim otrokom nad 16 let pa je ne priznajo, akoravno obiskujejo srednje šole.

★ Skok z drugega nadstropja. V Sarajevu je ponoči ob 11 skočila z drugega nadstropja na dvorišče 17 letna dijakinja 6. razreda ženske gimnazije A. Finzi. Zlomila si je obe nogi. Prepeljali so jo v bolnico. Kaj jo je privedlo do tega koraka, ni znano.

★ Dve osebi zgoreli. V nedeljo zvečer je nad Hercegovino divjala strašna nevihta. V vasi Sović je o polnoči v hišo Gavre Nikolića udarila strela. Hiša je zgorela do tal. Zgoreli sta tudi dve osebi. Drugi dan so njuni trupli izkopali izpod ruševin in pokopali na domačem pokopališču.

★ Trije uboj. V Varešu v Bosni je službojoči stražnik ubil nekega Jos. Trkovića. Takoj drugi dan pa so našli mrtvega kočijaža Hariba Pašića Dognali so, da mu je neki Mešo Sadašević v prepiru s kamnom razbil glavo. — Pri Mostarju sta se sprla Nikola in Peter Garapić. Iz prepira je nastal pretep, med katerim je Peter zgrabil kamen in z njim udaril Nikolo tako silno po glavi, da je v bolnici umrl.

32. Lačen rad kovač ne kuje, kdor pa gladen pesnikuje, bodo piskavi kupleti: Daj mu misli s

PEKATETI

(Dalje prih.)

OBLAČILA TVRDE J. MACER
Ljubljana, Aleksandrova 12
so najboljša in najcenejša.

★ Stenical najboljšo sredstvo proti steniam dobite samo v drogeriji Kane, Zidovska ulica.

Brzoiav!

Najboljša štajerska in delenjska vina so došla, katera priporoča LEON in FANI POGAČNIK, Kolodvorska ulica št. 29 — Ljubljana. 9042

Na negovanje kože na obrazu

je polagati največjo pažnjo, da se ohrani lepa, sveža in mlada. Namazite si kožo vsaki dan z Nivea-cremo in veselilo Vas bo, da tako dobro izgledate. Pazite pa le na ime

Nivea-crema

Ljubljana

NOCNA SLUŽBA LEKARN.

Dve imata nočno službo: Sušnik na Mariji-nem trgu in Kuralt na Gosposvetski cesti.

★ Romanje na Velehrad spada med najvažnejše versko-narodne prireditve letošnjega leta. Za predavanja o tem romanju je odbor zbral nad 80 skioptičnih slik. Prvo predavanje bo prihodnje nedeljo, 20. t. m. ob 8. uri zvečer v veliki dvorani hotela »Union«. Potem bodo slike na razpolago za predavanja po deželi.

★ Težka izguba. Tovariša Koširja in njegovo družino je zadel težak udarec. Nelzproсна smrt je ugrabila iz njihove srede tiho, blago, in nadvse požrtovalno ženo in mater. Vse tovariše in somišljenike vabimo, da se udeležijo v čimvečjem številu pogreba, ki bo v četrtek ob 4 popoldne iz čezelne bolnice. — Delavska zveza za Ljubljano.

★ Kdo je še brez stanovanja? Da bo mogoče ugotoviti, koliko stanovanj manjka v Ljubljani, vabi mestni magistrat vse one ljubljanske prebivalce, ki iščejo stanovanje, bodi da jim je sedanje stanovanje opovedano, bodi da stanovanja sploh še nimajo in ga iščejo in pa neglede na to, ali so že vložili kako prošnjo za stanovanje ali ne, da se zgloso po sledečem načrtu na mestnem magistratu in oddajo svojo prijavo tam na zapisnik. Vsakdo naj prinese seboj dokaz, da mu je stanovanje opovedano. Ker je pričakovati precejšnje število prijaviteljev, se bodo sprejemale prijave po abecednem redu po primkih prijaviteljev in sicer: v četrtek, dne 17. novembra od črke A do F; v petek, dne 18. novembra od črke G do L; v soboto, dne 19. novembra od črke M do S in v ponedeljek, dne 21. novembra od črke S do Z. Te prijave se bodo sprejemale od 8. do 12. ure v mestni posvetovalnici na magistratu, soba št. 22. Vsi oni, ki se ne bodo mogli prijaviti v navedenih dneh, oziroma bodo iskali stanovanje po 21. novembu 1927, naj oddajo svojo prijavo na mestnem magistratu v sobi št. 41, Mestni trg št. 2, II. nadstropje med običajnimi uradnimi urami. Ker želi mestna občina ljubljanska dobiti na ta način čim točnejši pregled pomanjkanja stanovanj in obenem osnovati med hišnimi posestniki in najemniki brezplačno posredovanje v prometu s stanovanji, se vabi najemnike, da se točno odzovejo temu odzivu.

★ Čevljarska zadruga v Ljubljani naznanja cenj. občinstvu, da so se cene zgornjemu in spodnjemu usnju za približno 20% zvišale, vsled česar je članom nemogoče izvrševati popravila in nove izdelke po stari ceni. Na tej podlagi je vsak čevljar prisiljen cene sedanjim razmeram primerno zvišati. 9100

★ Tovarna Jos. Reich sprejema mehko in škrobjeno perilo v najlepšo izvršitev.

★ Veliko izbiro volnenih jopic, najfinejših blaz. perila, kravat itd. priporoča tvrdka I. g. Zargi, pri nizki ceni, Ljubljana, Sv. Petra cesta.

★ Otroški plašči, obleke. — Kristoff-Bučar.

★ Vsaokrstne trpežne čevlje, snežne čevlje, galoše kupite najboljšje pri A. Gorše, Stari trg 15.

Vsem gospodom, ki žele obleko po najnovejšem kroju, se priporoča pravkar otvorjeni, prvovrstni modni atelje

Josip Ivancič, Ljubljana, Selenburgova 1
V zalogi največja izbira češkega in anglešk. sukna.

Maribor

□ Proslava 70 letnice škofa dr. Andreja Karlina je bila prav pristrčna. Na predvečer se je vršila poklonitev kat. prov. organizacij, včeraj pa so g. škofu častitali duhovščina, veliki župan dr. Schaubach, mestni župan dr. Leskovar, občastni odbor in Jugoslovanski klub po posl. dr. Hohnecu. Zvečer se je vršil cerkveni koncert. Podrobnejše poročilo priobčimo v prihodnji številki.

□ Somišljeniki! Jutri zvečer je naš shod! Pokažimo, da odobravamo delo naših zastopnikov v zunanji in notranji politiki kakor tudi v mariborski občini. Naše vrste naj bodo strnjene, naši somišljeniki disciplinirano zavedni, da je treba jutri večer manifestirati za svojo stvar, za delo in za načela, ki naj vodijo tudi v bodoče to delo! Somišljeniki, smatrajte za svojo častno, a vestno dolžnost, udeležiti se tega shoda! — Shod se vrši v četrtek ob polosnih zvečer v dvorani Zadrugne gospodarske banke.

□ Na Pobrežju samo ena lista. Na Pobrežju pri Mariboru se bodo tudi vršile občinske volitve. V pobreški občini pridejo v poštev tele stranke: socijalni demokratje, SLS, SDS, narodni socijalisti in Neinci. Med temi strankami je dosežen kompromis in bo vložena za občinske volitve samo ena lista.

□ Preprečena velika nesreča. Po čudovitem naključju je bila včeraj dopoldne preprečena na

mariborskem glavnem mostu nesreča, ki bi bila v nasprotnem slučaju usodna za več človeških življenj. V avtoaksu g. Völkerja se je okrog trideset na enajsto uro peljal preko glavnega mostu trgovca g. Vidoviča. Nekako v sredini mostu je avtomobilu počila pnevmatika na prednjem kolesu. Spretni del avtomobila je bil z veliko silo vržen kvišku in v stran. Vseled zmrznjene ceste je avto prišel drhteti in se z vso silo zalezel v železno mostno ograjo. Udarec, s katerim je avto trčil ob ograjo, je bil tako strašen, da se je avto popolnoma razvil, toda ograja je k sreči vzdržala, ker bi se drugače avto strmoglavil v 30 metrov globoko tekočo Dravo. Šofer in potniki avtomobila se lahko zahvalijo le solidni konstrukciji mostu, ki je vzdržala strahovit sunek, da so ostali pri življenju.

Poskus samomora v napadu blaznosti. V ponedeljek zvečer so stražnika na Vodnikovem trgu opozorili pasanti na čudno obnašanje nekega moža v Strosmajerjevi ulici. Stražnik je naletel v zapuščenih ulici na bivšega gostilničarja Josipa Rataja, ki se je nahajal nekoč že v blaznici, sedaj pa ledi okrog brez posla in zaslužka. Stražnik je našel Rataja ravno v trenutku, ko je privezal vrvice na vejo kostanja ter se pripravljaval, da vtakne v zanjko svojo glavo. Samomorilnega kandidata je stražnik odpeljal v policijski zapor. Rataj kaže znake močne blaznosti.

Težka nesreča. Pri popravljanju stare Dravske vojašnice je padel z odra 58 letni delavec Franc Remer iz Pobrežja. Ponesrečeni je priletel pri padcu na glavo in si je poškodoval tako opasno, da ga je pripeljal rešilni oddelček v bolnico.

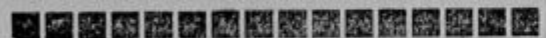
Celje

Okoličani! Nedelja je za Vašo občino važen dan. Sedem kandidatnih list s 462 kandidati išče pri Vas zaupanja. Komu ga boste poverili, če ne možem krščanskega in resnično naprednega mišljenja! Vaši skrinjci sta prva in druga. Volivci iz Gaberja, Sp. Hudinje, Zavodne, Brega, Miklavžkega hriba, Lave in Lise, vrzite v nedeljo volilno kroglico v 1. skrinjico, vsi drugi volivci iz te občine pa v 2. skrinjico. Nasprotniki brusijo se dni z 'redno poštvalnostjo' pete okoli Vaših pragov. So to ljudje, ki poznajo kmeta in delavca samo takrat, kadar gre za volitve. Naši možje so vztrajali sredi vas, ob istih težavah in istih skrbih kot VI. Z navdušenjem, s katerim ste odobrili naši dve kandidatni listi, pojditte te dni na delo ter s prepričevalno besedo gradite Slovenski ljudski stranki temelj zmage in Vašega lastnega veselja.

Od veličastnosti do smešnosti je samo en korak. S stavkom, s katerim skuša »Nova doba« smešiti naš poziv okoličanom-volivcem, najlažje označimo oklice, ki ga prinaša »Nova doba« kot volilni proglas tkzv. »Združene slovenske gospodarske stranke«. Predvsem moramo ugotoviti, da je ves ta »proglas« le žalosten dokaz demokratske onemoglosti in vnovič potrjuje, da ljudje demokratskega kova ne morejo živeti brez laži. Laž je, da obstaja kje kaka Združena slovenska gospodarska stranka, resnica pa, da se za tem visokozvečnim imenom skriva samostojnodemokratska stranka, ki se boji obračuna z volivci in zato sramotljivo skriva svoj obraz za pošteno ime slovenskega gospodarstva.

Osebnosti. Polkovnik Alfonz Žerjav, ki je bil doslej uslužben v Celju, je premeščen na novo službeno mesto v Otočac v Liki. — Profesor tuk. realne gimnazije g. Rač je po službeni potrebi premeščen v Ljubljano.

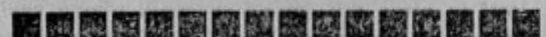
Prošnja na javnost. Državna krajevna zaščita dece in mladine v Celju je v seji 12. t. m. sklonila, da priredi tudi letos božičnico za vse štiri tukašnje osnovne šole. Trpko je človeku, ko mora tipeti mrz in glad, ko drugi praznujejo veselo božične praznike. Zato se obračamo na cenjeno občinstvo z milo prošnjo, da nam nakloni kakršen-

KUPUJTE SREČKE

II. STADIONSKA LOTERIJE

Glavni dobiček vila »Stadion«, Din 160.000.—

Ljubljansko gledališče

DRAMA.

Začetek ob 8 zvečer.

Sreda, 16. novembra: MEDEJA. Premiera. Premier-ski abonma.

Četrtek, 17. novembra: Zaprt.

Petek, 18. novembra: DVA BREGOVA. Red B.

Sobota, 19. novembra: MEDEJA. Red C.

OPERA.

Začetek ob pol 8 zvečer.

Sreda, 16. novembra: TOSCA. Prvi nastop gospe Mitrovičeve. Red C.

Četrtek, 17. novembra: Zaprt.

Petek, 18. novembra: TRAVIATA. Red D.

Sobota, 19. novembra: BAJADERA. Opereta. Izven.

Tosca. Kakor že javljeno, se poje drevi za abonente reda C brez dvoma najboljši Puccinijev operno delo »Tosca«. V nastopni vlogi gostuje ga. Anica Mitrovič, članica Narodnega gledališča v Zagrebu in bivša članica Narodnega gledališča v Mariboru.

Medeja. Ponovno opozarjamo na premijero starogrške klasične drame »Medeja«, ki jo bo na našem odru kreirala ga. Avgusta Danilova. Gospa Danilova se predstavi pri tej predstavi tudi kot režiserka. V ostalih vlogah nastopijo gg. Levar, Kralj, Cesar, Medvedova in skoro vse dame naše drame. Glasbene točke vodi g. Balatka. Načrt inscenacije je od akademskega slikarja g. Vavpotiča.

Francoska proslava v ljubljanski operi. Kakor že javljeno, proslavi uprava Narodnega gledališča in kulturna društva v Ljubljani podpis prijateljske zveze med Francosko republiko in našo kraljevino v ponedeljek dne 21. nov. v opernem gledališču. Poleg pevskega zbora Glasbene Matice, pesnika g. Otona Zupaniča in članstva Narodnega

koli božični dar. Zaščita bo že ta teden začela porušiti in sicer za vse štiri šole naenkrat. Posamezne šole za božičnico ne bodo še posebej pobirale. Prosimo pri tej priliki naj nihče ne odreče daru ubogi deci.

Kamnik

Demokrati zapustili občinsko sejo. Prva občinska seja v novih uradnih prostorih se je vršila prošle soboto popoldne in je bila izredno zanimiva. Gospod župan Kratnar je otvoril sejo in poročal o manjših nučnih popravilih cest, brvi, grobov na pokopališču za vse svete itd. Tedaj se nakrat dvigne demokrat g. dr. Trampuš in zahteva, naj se seja preloži, ker ni o teh popravilih preje sklepal občinski odbor in niso demokratični odborniki imeli prilike tega proučiti. Pa mu je povedal zastopnik večine, g. dr. Zvolek, da so gg. demokrati krivi tega sami, ker niso zahtevali nobenega mesta v starejših in niso hoteli soročiti ponudnih jim mest v odsekih V občinsko pisarno se pa tudi ne potrdijo gospodje, da bi zvedeli, kaj se dela, kaj je nujno potrebno in da npr. Vsi sveti ne morejo čakati morda mesec dni, kdaj bodo gg. od manjšine odobrili malenkostna popravila grobov. Zda se seveda moral prihiteti na pomoč sam g. vodja demokratov dr. Karba ter slovesno izjavil, da je demokracija v Kamniku v resni nevarnosti vesled teh popravil. Grajal je sedanje občinsko gospodarstvo in občital večini, da je volivce ogoljufala z naraščajočimi obljubami v volilnem boju. Njeovi pristaši so ga pri tem slav-nem govoru podpirali z uprav »demokratskim« vpijem in medijci. Župan Kratnar mu je odvrnil, da biva večina nima pravice grajati sedanjega dela, ker je pustila v občini preveč nereda. Dr. Karba je ves ogorčen nazval župana, naj mu dokaže kak nered. Seveda mu je župan mogel takoj ustreči z občinsko pisarno in Mestno hranilnico. Nato je dr. Karba med demokratskim vriščem dejal županu, da ga veled te izjave javno imenuje lažnika. Toda tudi to ni ganilo tdesredne večine, ki je zavrnila dr. Trampušev predlog za preložitve seje in župan je predlagal v odobrenje omenjena nujna popravila. Tedaj pa se je manjšina ogorčeno dvignila in zanesla junaško svoj mečlan. Zato se bo vršila nova seja v prihodnjih dneh. Kdaj in kako bo ta seja, g. župan in na dr. Karba za žaljivo »lažnika«, bomo pa spoznali, ko bodo gg. demokrati preštudirali znani § 104. srb. kaz. zakona.

Kočevje

S srečanjem Klotičevega nartha bo dobila kočevska industrija primerno inbožično za svoj izvoz. To je bilo dosedaj zelo oteženo: kerji pri nas je razvita v vrtečini večina lesna industrija, ki zahteva direktno zvezo na tuj. Tudi izvoz tekstilnih izdelkov in odlin, katerega se veliko producira v našem okolju, bo sedaj olajšan. Mesto se bo s potliškom kočevske brode tudi razvilo, promet bo vžih in zaslužek revnejših krogov omogočen bolj kot sedaj.

USTANOVE ZA UROGE ONEMOGLE OBRTNIKE IN TRGOVCE, ODNOSNO NJIHOVE VDOVE.

Zbornica za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani razpisuje za 1. 1927. za uboge onemogle obrtnike in trgovce, odnosno njihove vdove 25 ustanov po 150 Din.

Prošnje naj se pošljejo Zbornici za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani do 2. decembra t. l. Priloži naj se jim od občinskega in župniškega urada potrjeno dokazilo, da je prošilec obrt ali trgovino samostojno izvrševal, da sedaj zaradi onemoglosti ne more več delati in da je ukog oziroma da je prošilka onemogla uboga vdova bivšega samostojnega obrtnika ali trgovca.

Dopisi

Žiri. Gorelo je v petek jutraj nekje v Doleh v Italiji. Gorelo je moralo večje poslopje; požar je tako razsvetlil nebo, da smo sprva mislili, da gori na Vrniku. — Pošto so pripeljali v petek ob 8 zvečer tamo, da smo jo dobili šele v soboto dopoldan, skoro en dan prepozno. V ponedeljek zaradi zapadlega snega niso mogli peljati paketov, ampak samo pisma.

Čatež ob Savi. Po dolgem odmoru je naša župnija zopet vsestransko oživela. Tako je pričelo svoje društveno življenje tudi naše Prosvedno društvo, ki je pod pokroviteljstvom novega g. župnika Mihaela Kmeta priredilo na Martinovo nedeljo znano žaložnjo »Mlinar in njegova hči«. Igra je uspela prav lepo, tudi obisk je bil dovoljen. S tem smo otvorili v letošnji zimski sezoni gledališki oder, ki naj bo še v naprej središču našega društvenega življenja. Ustanoviti hočemo v kratkem času razne odseke.

Borovnica. Čudni smo mi ljudje in čudne stvari se pri nas gode. Preteklo nedeljo smo imeli velike težkoče za protetni šod proti italijanskim nasilnežem. G. župan ni hotel prevzeti predsedstva rhoda, češ da mu to branijo »narodno-gospodarski obrambni oziri« (on izvaža les v Italijo). Ljudje so po prvi sv. maši prišli na šod ter v snegu in mrazu čakali in čakali, a njega od ni-

gledališča v Ljubljani sodeluje na proslavi tudi zastopnik francoskega poslanstva v Beogradu, ki bo imel francoski govor. Začetek proslave je točno ob osmih zvečer. Cene navadne operne. Predprodaja pri dnevnih blagajni v operi.

Mariborsko gledališče

Sreda, 16. novembra ob 20. uri: IGRA S SMRTJO.

Ab. B. Premijera

Četrtek, 17. novembra ob 20. uri: TRAVIATA. D. Kuponi.

Petek, 18. novembra: Zaprt.

Ljubljanski ljudski oder

V nedeljo ob pol 8 zvečer: »ZLATOROG«.

V nedeljo dne 20. nov. ob pol 8 zvečer se ponovi na željo občinstva zelo priljubljena igra: »Zlatorog«, v petih dejanjih s petjem, plesni in godbo. Preprodaja vstopnic od četrta dalje v Ljudskem domu v N. bavi in drugi od 8 do 12 dopoldne in od 2 do 6 zvečer ter v pisarni Ljudskega odra od 7 zvečer.

Glasba

Zikovec v Celju. Danes zvečer koncertira v mali dvorani celjskega doma znameniti kvartet Zika. Spored. ki ga izvaja, je izredno zanimiv.

Za božič se pripravljajo: P. H. Sattner, Božične pesmi. Planike I., Planike II. po znižani ceni part. 25 Din, glas 2 Din.

Naznanila

Ljubljana.

Anketa stalnega odbora Kat. shoda se vrši v četrtek, dne 17. t. m. v posvetovalnici K. T. D. Povabljeni tisti, kot pri prejšnjih sestankih.

koder ni, namreč slavnostnega govornika. Ljudje so se potem razšli. Popoldne se je pa vršil v Katoliškem domu shodič, kjer so bile prebrane protestne resolucije in je bilo nabranih 150 Din za Jugoslovansko matico in Slovensko stražo.

Turistika

OTVORITEV KOČE NA KOČAH.

Stavbna zadruga Planinski dom v Tržiču bo v nedeljo, dne 20. oktobra pokazala sad sv. jega dveletnega dela. Ta dan se namreč izroči svojemu namenu Planinski dom na planini Koče, ki so ga postavili letošnje poletje. Sedaj so vsa dela dovršena, samo kapeica še čaka preko zime na svojo opremo. Planinski dom na Kočah leži 1500 m nad morjem in je pripravljen, da prenoči naenkrat nad 100 turistov. V pritižju je oskrbnikovo stanovanje, kuhinja in dve prostorni obednici. V teh s bali so velike in dobre kmečke peči. V prvem nadstropju je sedem sob za prenočišča z dvema, tremi in več posteljami. V podstrešju so na levi strani skupna ležišča za gospode, na desni pa za gospe. Na skupnih ležiščih prenočuje lahko 80oseb. Dom ima vrhu tega dve leti, eno vinsko in eno živilsko. Poleg doma stoji drvarnica in lična kapelica. Nad domom je zajeta voda in napeljana v dom. Ze iz tega površnega opisa sledi, da je dom preskrbljen z svemi udobnostmi, ki jih more zahtevati najbolj razvajen turist. V nedeljo bo otvoritev tega edinstvenega doma, ki ga je zgradilo naše združništvo s precejšnjimi žrtvami, velikimi zatajevanji in brezprimerno nesebičnostjo. Vsa čast zavrednim zadrugnikom in navdušenim pospevalcem našega turizma in zimskega športa. Ze danes opozarjamo vse, da se rdzovejo vabilu stavbne zdruge in se polnoštevilno udeležijo otvoritve. Sneg ni za-držek, kajti pota so od vseh strani zvočena in dostop najlažji. Božja narava pa ves trud obilo poplača. Posebno vabimo smučarje, da letos ob otvoritvi tega doma in tako zgodaj poizkusijo svoje dilce, če so še v dobrem stanju.

Spori

Izjava. Tem potom preključem žaljivke, ki sem jih izrekel v trenutku razburjenosti ob priliki tekme Ilirija: Primorje dne 16. oktobra t. l. — J. Privšek.

A. S. K. Primorje. Vabim vse članice in članke lahkoatletke sekcije, da se sigurno udeležijo sestanka dne 18. t. m. ob 18.15 v Arni Narodnega doma. Gre za ureditev zimskega treninga. — Načelnik.

A. S. K. Primorje. Vabim vse članice in članke plavalne sekcije, da se sigurno udeležijo sestanka dne 18. t. m. ob 18.15 v Arni Narodnega doma radi zimskega treninga. — Načelnik.

KAJ NAM BO PRINEŠA PLAGALNA OLIMPIADA.

Plavalna olimpiada v Amsterdamu dobiva nekevrčno oblikovanje; od časa do časa prihajajo poročila o novih svetovnih rekordih najboljših dveh plavalcev prostega sloga. Weissmuellerja in Arne Borgia. Ieta 1924. je bil Amerikaneč še veliko boljši kot Šved. polanoma se je pa razmerje preokrenilo v prilog Borru, ki se mu danes od 500 m navzgor ni treba bati nobenega nasprotnika. Na krašje razdalje je razmerje precej izenačeno, z morebitno nalibno premočjo Amerikaneč. Sai je Weissmueller šele prav pred kratkim zboljšal Arnejev svetovni rekord 300 y na 8. 11.6. A Šved ne miruje: na dolge razdalje je sigurne, zato se s posebno skrbjo pripravila sedaj na krašje in misli popolnoma resno startati v vseh treh olimpijskih razdaljah prostega sloga, na 100, 400 in 1700 m. Morda bo šlo; Borg je plaval v treningu 100 m že v času, ki ni daleč proč od W. svetovnega rekorda. Na 400 m ima Borg svetovni rekord s 4. 50.3, njegov čas na 1500 m v Bologni z 19. 07.2, rekord rekordov, je po mnenju strokovnjakov največji uspeh, ki ga je kakšen plavec sploh kdaj dosegel. Za druge plavalce prostega sloga bo v Amsterdamu, kakor vse kaže, bolj malo opravka. Zato ne bo odveč, če podamo seznam osemnajstih svetovnih rekordov v prostem plavanju; pol jih ima Weissmueller, pol Borg.

1. 100 yardov	49.8 W.	6. 1. 1927
2. 100 metrov	57.4 W.	17. 2. 1927
3. 150 yardov	1:25.4 W.	7. 12. 1925
4. 200 metrov	2:08 W.	6. 5. 1927
5. 220 yardov	2:09 W.	6. 5. 1927
6. 300 yardov	3:11.6 W.	24. 10. 1927
7. 300 metrov	3:33.6 W.	30. 5. 1927
8. 400 yardov	4:48.8 W.	31. 3. 1927
9. 400 metrov	4:50.3 B.	11. 9. 1925
10. 440 yardov	4:52.6 B.	11. 9. 1925
11. 500 ya-dov	5:28.4 W.	9. 4. 1927
12. 500 metrov	6:08.4 B.	10. 9. 1925
13. 800 metrov	10:09 B.	3. 9. 1927
14. 800 yardov	10:28 B.	1. 10. 1927
15. 1000 yardov	12:16.8 B.	3. 9. 1927
16. 1000 metrov	12:44 B.	3. 9. 1927
17. 1700 metrov	19 07.2 B.	3. 9. 1927
18. 1609.38 metrov	(1 milja) 21:41.3 B.	17. 8. 1925.

1 angleška milja je 1700 yardov. Zato plavajo tudi pol milje ali 880 yardov, dalje četrtil milje je

Elizabetna konferenca pri sv. Petru ima v četrtek 17. novembra ob 5. uri popoldne izredno sejo.

Združenie jugoslovanskih inženjerjev in arhitektov — Sekcija Ljubljana, sklicuje članski se-stanek na petek, dne 18. novembra ob 20. uri v družabni lokal na Kongresnem trgu 1. Na dnevnem redu bo razprava o nezaposlenosti inženjer-jev in arhitektov.

Čevljarska zadruga v Ljubljani naznanja inter-resentom, da se vrši pomagalska preizkušnja dne 4. decembra t. l. Tozadavne prijave, katerim je predložiti učno izpričevalo ter izpričevalo o obrt-no-nadaljevalni šoli, se sprejemajo najkasneje do 30. novembra t. l. v zadrugnem lokalu, Hrenova ulica 4.

Maribor.

Krščanska ženska zveza v Mariboru ima dne 20. novembra predavanje v dvorani Zadrugne gospodarske banke. Predava gosp. kanonik Časl: o Lurdu.

Ostali kraji.

Hrastnik. V nedeljo, 20. nov., se vrši v Lo-gerjevi dvorani predstava »Kazen ne izostane«. Po igri bo srečolov z zelo bogatimi dobitki.

Vrhnika. Kat. društvo rokodelskih pomočni-kov priredi v nedeljo 20. nov. t. l. v svojem domu »Zrtve«, delavsko dramo v 4 dejanjih. Pred igro bo mešan zbor zapel več prekmurskih narodnih pesmi.

Polzvedovanja

Izgubljeni je bila v ponedeljek moška nikljasta ura na poti za Polakovo tovarno, Šentpeterski most, Poljanska cesta, Domobran-ka cesta. Pošten najditelj naj jo odda proti nagradi na Domobranski cesti 5-L.

Od strokovnjakov priporočene za varstvo proti vnetju grla, prehladu kakov tudi gripi.

Panflavin pastile imajo proti vsem nalezljivim boleznim specifično dejstvo, katerega ne dosega ni jedno drugo sredstvo.

Prave Panflavin pastile v gor-njem originalnem omotu se dobe v vseh lekarnah.

440 y in osminko milje = 220 y. 1 yard = 914.392 milimetrom, 100 y torej 91.4392 m. Če računš, boš videl, da je 220 y prav malo več kot 200 m, 440 yardov nekaj več kot 400 m in 880 y tudi nekaj več kot 800 m. Zato se nič ne čudimo, če je v re-kordom na 200 m padel hkrati tudi rekord na 440 yardov. Zmeraj seveda ne more iti vse po pred-pisih. Navadno je dolžni plavati še enkrat ali dva-krat zamahnil, in je imel namesto enega kar dva rekorda.

Porota.

S SEKIRO UBILA MOŽA.

Marija Benedik, rojena 1892 v Vevčah, de-lavka v Studu pri Domžalah se je leta 1919. poro-čila z l. 1892. rojenim Francetom Benedikom. Pred tem pa je imela Marija že dva nezakonska otroka. Benedika je vzela, kakor izjavlja sama, le zato, ker je imel kot klobučar in izdelovalec cop-at, dober zaslužek, misleč, da bo pri njem dobro živela.

Vendar pa njen zakon ni bil srečen ter je kmalu prišlo do prepriov. Medtem ko je mož po-šteno delal, dasi je moral vzpričo nemarnosti in lenobe celo kuhati sam, je žena skupno s svojim sinom najraje beračila, popivala in zapravljala mo-žev težko zaslužen denar.

Dne 26. septembra 1927 sta oba, Benedik in žena, delala pri neki zgradbi v Studu. Ves čas med delm sta se hudo prepirala in zmerjala. Naslednjega dne je šel Benedik v Ljubljano, kjer je dobival od pokojniškega zavoda malo rento in se vrnil ob 3. uri popoldne domov. Tu se je še malo pomudil pri delavcih na stavbi in nato odšel d. mov. Tedaj pa je pričela Benedikova kri-čati nad možem, češ, da ni pazil na njenega sina Ivana, ki se je pred dnem opekel. Mož je bil tedaj v hiši, kamor je stopila nato tudi žena.

Mož se je polagoma opogumil in pričel ugo-varjati psovanju svoje žene. Tedaj je Benedikova zakrčila: »Če ne boš ti o in ne daš miru, te bom s sekiro udarila!« Obenem pa je planila iz hiše, pobrala tam blizu sekirico in skočila nato v hišo. Kaj se je tu dogodilo med obema, ni točno znano. Obdukcija je ugotovila, da je Benedikova udarila svojega moža na levo stran zatilja in mu prizade-la 2 cm dolgo rano, ki je povzročila ločitev zatil-ničnice in obenem razpok lobanjske kosti Rana je bila že v početku inficirana, radi česar se je Benediku vnela možganska mrena in je Benedik rani podlegel.

Pri razpravi se obtoženka brani, da ni hotela usmrtiti svojega moža. Ves čas se vede zelo raz-burjeno, joče in neprestano prosi milosti. Trdi, da jo je hotel mož v preprii udariti najprej s steklenico po glavi, naker se je morala braniti in je dvignila sekirico, s katero je ravno cepila drva in zamahnila nad njim. Vendar pa je v tem slu-čaju silobran izključen, ker je bil pokojni Bene-dik udarjen od zadaj. Kakor trdi obtoženka, je moža večkrat prosila, naj se da odpeljati v bolnico, ali ta ni hotel o tem ničesar slišati. Šele, ko se mu je pričelo blesti, ji je župan preskrbel voz, s katerim je bil Benedik prepeljan v Ljubljano.

Kakor izpovedo nekatere priče, Benedik ni bil vdan alkoholu in tudi ni bil nasilen, pač pa je bila le obtoženka zelo hudobna in nasilna ter se je že ponovno izrazila, da mora moža spraviti iz sveta.

Ko so člani senata odšli v posvetovalnico, je obtoženka vpriporila nekaj histeričnih scen, pri-čela je burno jokati, klicati svojega pokojnega moža in se krčevito zvijati.

Senat je nato stavljal porotnikom dvoje vpra-šanj: prvo glavnega vprašanje, če je zakrivila uboj in drugo eventualno, če je le prekorajčila silobran.

Po g. voru državnega pravdnika je obtoženka padla na kolena pred senat in prosila milosti.

Med rezeimjem je prišlo nekemu porotniku slabo, naker se je razprava za deset minut pre-knila.

Porotniki so glavno vprašanje potrdili z 9 proti 3 glasovom. Benedikova je bila obsojena na 4 leta težke ječe in je kazen sprejela.

TAT IN VLOMILEC PETER SPAROVEC.

Zadnja razprava letošnjega zimskega zase-danja ljubljanske porote se je vršila proti 32 let-nemu proslulemu tatu in vlomilecu Petru Spa-rovcu. Svoje plodnosno delovanje, radi katerega se je m. ral Sparovec večraj zgovornjati, je iz-vrševal v času od Velike noči leta 1926. pa do 28. avgusta leta 1927, ko je bil pri vlomni zasnežen. Peter Sparovec je tip onih delomirnežev, ki se naj-raje okoriščajo s tujo lastnino. Bil je radi tatvine že sedemkrat predkaznovan, zadnjič je bil obsojen leta 1919. pred mariborsko poroto na šest let težke ječe, ki jih je tudi v tamkajšnji kazni nič odsedel. Ko je prišel na svetlo, se je oženil in si z ženo poiskal delo v neki ljubljanski tovarni. Toda stara strast do tatvine ga je zopet zapeljala in za glavni objekt svojega tatinskega izkoriščanja si je izbral pleskarsko trvdko Rebernik in Brunčič, ki mu je bila tako rekoč pred nosom. Trvdka ima namreč svojo delavnico v barakah v Kotnikovi ulici — na Ledini in ravnatom je stanoval tudi Sparovec. V teku 16 mesecev je Sparovec znosil iz skladišča ogromne količine pleskarske barve, čopičev in drugih pleskarskih potrebščin in skupni vrednosti — po cenitvi trvdke — 102.000 Din. D. kazalo pa se je Sparovec le, da je ukradel tej trvdki za približno 27.000 Din raznega blaga. Sparovec je vlam-il v skladišče ponoči, podnevi pa je ukradenc blago razpečeval pri — trvdkih konkurentih. Imel je ponarejen ključ, s katerim je prišel lahke vsak čas v skladišče.

Porotniki so stavljenio vprašanje po zelo krat-kem posvetovalju soglasno pot

Kulturni pregled

Kvartet „Zika“.

Zikovci, ki so izšli tako reko iz naših vrst — saj so trije člani sedanega kvarteta bili člani našega opernega orkestra pred komaj štirimi leti — so dosegli sedaj že svetovno slavo in kjerkoli se govori o pomembnih kvartetih 7 družin v svetu, se gotovo imenuje tudi Zikovci. Prepotovali so že skoro ves svet in so se pravkar vrnili s svoje južnoameriške koncertne turnee, kjer so želi ogromne uspehe. Prav malokateri evropski koncertant je že obiskal Južno Ameriko, zato je prav zanimivo, s kakšnim navdušenjem so bili Zikovci sprejeti. Doslej so obiskali te kraje le trije kvarteti: Wendling-Quartett, Londonski kvartet in Zikovci. Nekateri južnoameriški listi so pisali, da so bile senzacije v ameriškem koncertnem življenju sledeči umetniki: Vaša Prihoda (ki velja

danes za enega najpomembnejših violinistov), Pablo Casals (nedvomno največji čelist sveta), dirigent Kleiber in dunajski filharmoniki, sloviti italijanski tenorist Fleta (naslednik Carusov) ter Zikov kvartet. Neki brazilski list je pisal, da so junaki dneva letalec De Pinsdo in pa »Checo-Zika« kvartet.

Kvartet je sedaj dokončal malo turnejo po Sloveniji ter je z ogromnim uspehom koncertiral v naših malih mestih. V Ljubljani se vrši njihov koncert v četrtek, 17. t. m., pri čemer imajo Zikovci na sporedu Schubertovih 5 komadov za gogalni kvartet, Škerjanec kvartet »Sonatina da camera«, ki je bil prvič izvajen na komornem večeru jugoslovanske glasbe dne 7. t. m. v Pragi in Sukov godalni kvartet v b-duru, op. 11.

Dr. Fr. Č.

Ozvaldova kulturna pedagogika.

Slovenska šolska matica je že doslej vršila med nami Slovenci veliko kulturno poslanstvo. Le v letih po vojni je v takratni splošni krizi njena delavnost nekoliko popustila, a zato se sedaj, ko je kulturni položaj postal zopet bolj pregleden in jasen, z novimi močmi vrača k svojim namogom. Še več lahko rečemo: ne samo, da nadaljuje s svojim že daleč v predvojnih letih začetim delom, — vsi znaki kažejo, da se bo Matica prenovila v duhu našega časa in prinesla našemu vzgojstvu in naši pedagogiki to, česar danes nujno rabi. Nanovo ustanovljena »Pedagoška priročna knjižnica«, ki je prvi znesek tvori knjiga univ. prof. dr. K. Ozvalda (Kulturna pedagogika. Kazipot za učenje v slovenskem jeziku. Ljubljana 1927, str. 254) pomeni v tem napredku prvo markantno točko.

Kulturna pedagogika je med našimi pedagoškimi panogami morda najmlajša, je izrazita filozofska disciplina, je kos sodobne kulturne filozofije, rekli bi lahko še, da je kulturna filozofija, tičjoča se vzgoje in izobrazbe. Zakaj ta navlaka? Zakaj rabimo novih potov, ko še starih ciljev nismo dosegli?

Svet vzgoje in izobrazbe je dosti obširnejši kot izgleda na prvi hip. Vzgoja in izobrazba je nekaj, kar plete vse življenje in vsa kultura: ni pojava, ki ne bi vplivala na izobrazbo. Ne samo šola, tudi poklicno delo, javno življenje, družba, prijateljstvo, čtivo, gledališče »izobrazujejo« — izoblikujejo človeka, enkrat več, drugič manj, tu v dobrem, drugje v slabem smislu. Preroda (priročni milje), soljudje, kulturne tvorbe (umetnine, znanost, religija, filozofija, gospodarstvo, tehnika, politično življenje) vržejo svojo senco v vsako dušo, jo potisnejo v to ali ono smer, jo preobrazijo in izomikajo v določeno »strukturo«. Vsak človek sprejema od zunaj vtise, se nanje odziva, te vplive v sebi predela, zopet iz sebe vpliva nazaj na »svet«, preoblikuje prirodo, sega v družabno in kulturno življenje, se udeležuje na tem in onem področju, živi v cerkvi, javnosti, družini, poklicu in podobno.

Vzgoja in izobrazba je torej neločljivo zvezana in združena s celotno kulturo, n šteto gre niti do izobrazbe do posameznih kulturnih pojavov; kdor hoče umeti vzgojno vprašanja v globini, se mora s svojim duhom pogrezniti v zadnja in najtežja vprašanja kulturne filozofije in duhovnih ved, ker le-te dajejo odgovor na stavljena vprašanja.

Na tem mestu se nam ponuja moderna kulturna pedagogika, ki skuša izluščiti bas vse te odvisnosti, ki vladajo med kulturo in vzgojstvom. Drugi narodi imajo na tem polju že obširno literaturo, a res lepe pregledne in po možnosti vseobsegajoče knjige danes tudi Nemci še nimajo. Kdor si hoče napraviti v tozadevnih vprašanjih točno sliko, mora danes pač seči po člankih, ki so raztreseni po raznih revijah (najpomembnejša med temi je nedvomno »Die Erziehung«, ki letos izhaja že tretje leto), dalje si mora ogledati posamezna kulturno-filozofska dela Sprangerja, Schelerja, Kriekova, A. Fischerja, Giesejeva in še druga, kar gotovo ni lahka naloga.

Slovenci smo s knjigo univ. prof. Ozvalda dobili tako prepotrebno sintezo na kulturno-pedagoškem področju. Avtor sam pravi, da bo marsikdo razočaran položil knjigo iz rok, češ da v njej ni ničesar novega. Kdor pregleda kazalo, bo prvi hip osupnil, večina poglavij nima z vzgojo in izobrazbo v dosežanem smislu nobene zveze. Še manj je v knjigi direktno-pedagoško porabnih maksim in navodil. A vsega tega tudi avtor ni hotel podati. Njegov cilj je v čim najbolj prozorni in enostavni obliki podati pregled o duhovno-kulturni istinitosti, — v tem oziru prinaša knjigo osnovna vprašanja kulturne filozofije vobče. Dalje se avtor predvsem ozira na kulturno-filozofijo no označbo naše dobe, »duba« našega javnega in kulturnega življenja, izkazuje krizo, v kateri se nahaja naše življenje, očrtava smer, po kateri se more obnoviti naša kultura. Odločno zavrača pozitivizem in nacionalizem našega časa, podčrtava pomen duhovno-čustvenega življenja, zlasti filozofije in religije.

Iz tega avtor izstopajo čedaj problemi vzgoje in izobrazbe. Kulturna analiza tvori problem, ki se na njem šele more zgraditi pedagoška stavba. Odtod pride avtor do reševanja vprašanja šolske politike, verske vzgoje, ljudske visoke šole, delovne šole, razvrednotitve tihov srednje šole, določitve nalog univerze, strokovnega šolstva, osnovne šole,

Svojo stavbo gradi na obširnih temeljih, ne začne niti zidati pri strehi, kot to dela običajno reformarstvo, ki hoče reformirati institucije, mesto da bi začelo pri temeljih, to je pri duhu kulture in »življenju«.

Ozvaldova knjiga se uvršča v duhovni val, ki gre danes preko vse Evrope, naslanja se na najboljše izsledke moderne kulturne pedagogike (o čemer pričajo naslovi porabljene in nasvetovane literature); delo sloni na izrazitih filozofskih temeljih, je izraz nanovo probujoče se filozofije in življenjskega čustva, ki optimistično veruje v moč duha ter končno premagava vsak, še tako idealno zamišljeni pozitivizem. Kakor pomeni Seidlova knjiga: Moderna izobrazba (Ljubljana 1927) »anahronizem in dilentantizem našlabe vrste, je Ozvaldova knjiga izrazito obrnena v bodočnost, je dokaz, da se kulturni filozofiji ni bati konkurence od strani pozitivizma, ki spada daleč nazaj v prosvetno dobo in je danes pač definitivno zatoni na obzorju.

Avtor si je zamislil svojo knjigo kot neke vrste uvod, zato je k vsaki točki zbral čim največ zgledov in konkretnih slučajev, na koncu vsakega poglavja navaja literaturo, ki naj bi se čitala v dopolnitev. Kako naj bi se knjiga čitala, kakšne naj bi bile njene »koristi«? Jasno je, da knjiga ni pisana za neposredno »korist in uporabo«, — kot da bi morali takoj vse znanje, ki smo ga v njej pridobili, porabiti in izčrpati. Mišljeno je, da bi čitatelj knjigo polgoma prebral, premislil osnovne misli, jih primerjal s svojimi in končno se segel po eni ali drugi izmed navedenih knjig, kjer bi našel na kakšno težavo, naj bi razpravil o tem s kom drugim. Zlasti bi bila knjiga primerna za večje kroške, n. pr. učiteljske kroške. Referent je prepričan, da bo dobro služila in res pripomogla k »izobrazbi« dotičnih.

Ljubljanska drama.

VRT EDEN.

Komedija v štirih dejanjih. Scisala Rudolf Bernauer in Rudolf Oesterreicher Prevodel I. Z. Režiser prof. O. Šest.

Nastop gđ. Slavčeva.

Igra, ki so jo igrali že dvakrat ali trikrat izven dol čenega reda za gledališke naročnike — tem najbrž tudi namenjena ni — ne kaže drugih posebnih vrlin, kakor da je napisana za današnje povprečno gledališko občinstvo v velikih mestih. Pesniški in življenjski resnici se približuje le v posameznih prizorih, celota pa je uređitev najraznovrstnejših in budih odskih učinkov. Ta komedija je zelo blizu tako zvanim »drskim revijam, napol varietetnim gledališkim komadom, s katerimi pada v gledališče bolj in bolj tista fina pregraja med občinstvom in odrom in zato tudi gine iz njega iluzija. V komadu imamo bar in variete, hotel na rivieri, hotel v velikem mestu in nazadnje preprosto hotel, večinoma vse učinkovito napravljeno za oko in uho, ples, dovipe in resne prizore, malo dražljivega in spet malo moralnega, vse skupaj vendar še kaže voljo, da bi bil Vrt Eden dober gledališki komad, ali morda celo dobra komedija. Prvo je morda res, drugo gotovo ni — Vloga Tilly Haselberger je igrala gđ. Slavčeva, ki se je do sedaj izobrazovala na drž. akademiji na Dunaju. Gđ. Slavčeva je gotovo gledališki talent; talent je pokazala že tuptam v manjših nastopih, — daj je prinesla s seboj tudi znanja, ki ga še seveda ne more na mah razviti. Njena Tilly je bil dober, trpeč otrok, ki se je rešil varieteja, sirota, ki si ne ve nobene pomoči, zato tudi pozneje negotovo igra veliko damo, zlasti pa ni zmožna, da bi prikrla m žu najmanjšo skrivnost ali prenašala kako krivično milost. Gđ. Slavčeva je pokazala v prisenih trenutkih veliko čuvstva in nakazala lepo fino igro ter jo tudi dobro stopnjavala; izigrati pa docela seveda ni mogla tistih prizorov, ki v smislu igre zahtevajo varietetno p udarjanje igre, zlasti v začetku in prav na koncu. Tega ji ne štejemo v zlo temveč vemo, da ni prav nikjer iskala cenjenih akcentov. Igralkina moč bodo — zlasti dokler se ji ne razvije tudi glas — intinje mladostne vloge. To je bila tudi glavna poteza njene Tilly. Ves nastop je bil priscen in radi smo ji priv ščili veselje s cvetjem, ki ga je prejela. — Drugače je igra dobro zastavljena. Nekatere postavbe so mojstrske: Roza go Danilove z izrazito mimično igro — dragocena komika g. Pečka. Ostro zadržani in trdo postavljeni stric g. Cesarja, fina teta go Medved ve; trojica gost v v rivieri zlasti g. Kralj in g. Lipah, ravnatelj g. Danila, komisar g. Skrbniška, natakar g. Pluta itd. itd.

F. K.

Vera in kultura

1000 letnica sv. Vaclava v češkoslovaški državi.

(Proglas z napovedjo spominskega leta 1929, poziv k najobsežnejšim pripravam v celem narodu in dovršitvi zgodovinskih del potekajoče velike dobe osvobojenja.)

Narod češkoslovaški

Leta 1929. bo obhajal celi narod obletnico, nad vse druge spomine znamenito. Kratka doba dveh let nas loči od dni, ko se bomo vsi spominjali dogodkov, kateri so nas privedli iz nejasnosti bajke na svetlobo dejanske zgodovine 28. septembra 1929 bo ravno tisoč let, ko je celi narod sprejel dediščino tistega, ki ga naziva »dediščem češke zemlje«.

K svetniku Vaclavu se prištevamo vsi s ponosom. Ni bilo in ni je dobe, ki bi ne hotela poznati velike preteklosti. Zgodovina je bila vedno najmočnejša stran našega narodnega življenja, njegovo probujenje in njegova zmaga. Naša zgodovina pa je pisana v imenu Vaclavovem. Duh, ki je našo zgodovino privedel do vena zmage, je duh sv. Vaclava, ustanovitelja enotne države, branitelja nje samostojnosti. Celotni narod je v časih mirnega razvoja, v viharjih trpljenja in v slavi zmage vedno obračal svoj pogled na grob svetnikov, čigar neporušenost mu je bilo poročstvo bodočnosti, kakor tudi tolažba tedanjosti. Podobna in ime Vaclavovo gre pred največjimi in najodličnejšimi dejanji prednamcev, s pesnijo svetovavclavsko se začena in končuje vsak veliki naklep, vsak veliki čin. Naši ženiji, od starodavnega Křištjana pa do današnjih dni, so upodobili v imenu in predstavi svetlega kneza — svetnika Vaclava najkrajšejsa dela pristne češke umetnosti.

Temu bo tisoč let.

Tisočletnica znamenitih dogodkov daje vsem kulturnim narodom nagib k velikim dejanjem, s katerimi dokazujejo živlensko moč in upe na novo tisočletno bodočnost. Stojimo pred zaključitvijo velike dobe, skozi katero je naš narod prešel s tolikimi udarci in zmagami ter jo dovršil nanovo z zmago državne misli, ki jo je silni duh sv. Vaclava čepil na češko deblo v svoji davni prošlosti.

Za vse to in za dostojen in trafen spomin velikega leta 1929, vrši »Odbor za splošno tisočletnico smrti sv. Vaclava« s svojimi najlepšimi silami vse priprave, da bi čast naroda vzdržela z zgledom bodočim rodovom in da bi hvaležnost do narodnega svetnika oživila na najizrazitejši način.

Izmed nalog, katerih izvršitev mora biti proslava neminljivega spomina sv. Vaclava, imenujemo le nekatere: dograditev stolnice sv. Vaclava na praškem gradu (Hradčinu), razstava svetovavclavskih znamenitosti, izdaja zgodovinskega zbornika, spominskega novca in svetinje, prirejanje močasnih manifestacij iz vseh vrst in za vse vrste češkoslovaškega naroda, v ne zadnji vrsti pa dovršitev okrasitve svetnikovega groba v trajen spomin živega spoštovanja ljubezni do prvega velikega državnika — svetnika.

Izvedba teh nalog zahteva navdušenega dela in požrtvovalne vzajemne pomoči vseh pripadnikov naroda, ki s ponosom izpoveduje, da je Vaclavov zvesti rod. K temu pozivamo nujno in prisceno vsakogar, ki zamore preceniti v svojem srcu prošnjo starodavne in vsem drage naše pesmi:

»Sveti Vaclav, ne daj, da propademo mi in naš narod!«

V Pragi, na dan sv. Vaclava, v letu Gospodovem 1927.

Bartou Dobenin, obrtnik v Nachodu, B. Foerster, prof. drž. konservat. Dr. Jurij Hausmann, preds.

Andrej Ramoveš.

višji, dež, sod. Dr. Milan Hodža, minister prosvete, Dr. Moric Hruban, preds. senata narodne skupščine čsl. republ. Dr. J. Javůrek, advokat in preds. društva za dograditev stolnice sv. Vida. Dr. Fr. Kordač, nadškof praški, Dr. K. Krofta, pooblaščen minister čsl. republ. Jos. Málek, kanonik v Stari Boleslavi, Jan Malypetr, preds. narodne skupščine v posl. »bornici, Dr. Jos. Pekař, univ. prof. Dr. A. Podlaha, pomožni škof praški, Dr. Leop. Prečan, nadškof olomuški, Dr. J. Peris, glavni ravnatelj Živnostenske banke, O. Španiel, prof. akad. oblikuj. umetnosti, Dr. Jan Šrámek, namestnik preds. vlade čsl. republ. Jos. Vlasák, veliki mojster viteškega reda križarjev, Metod Zavoral, strahovski opat, Dr. Čeněk Zbrt, univ. prof. in glavni ravnatelj biblioteke Narod. Muzeja, Dr. Jan Zubaty, preds. češke akad. ved in znanosti.

Poznamo bratski češkoslovaški narodi: milijoni navdušenih src bodo sprejeli in si osvojili želje in načrt svojih vodilnih mož, milijoni pridnih in sposobnih rok bodo v l. 1928. izvedli vse velike priprave za sveto leto češkoslovaškega naroda 1929. in milijarde bo doprineslo na žrtvenik svoje domovine za čast božjo in na slavo naroda samega verno češkoslovaško ljudstvo. Vse sile v narodu se bodo napele, da do l. 1929. izvrši častno veliko restavracijsko delo in najdostojneje zaključijo s 1000letnico sv. Vaclava viharno dobo trpljenja in bojev za osamosvojitve in okrepitve svoje nove države. Mi, ki v Čehoslovakihi častimo in visoko cenimo danes vodilni narod v veliki družini Slovanov, s katerimi nas vežejo izredno veliki interesi, državni, narodni, kulturni in gospodarski, nad vse to pa bratska ljubezen in simpatija, mi se veselimo svetlega leta 1929. v češkoslovaški državi in narodu še posebno tudi iz razloga, ker bo dotlej v glavnem dovršena sijajna renesansa sv. vaclavskega duha v bratskem narodu, ki je našel v večini zopet pot, na katero ga je pred 1000 leti postavil vekotrajni njegov vodnik sv. Vaclav. O tem da mnogo misliti proglas sam in — njegovi podpisi.

In mi? Pri velikih, dozdaj nedoseženih manifestacijah čsl. naroda v Pragi k l. 1929. ne bo manjkalo nas, ki želimo pokazati svetu, da smo zvezani z bratskim narodom i v boju i v radosti. Ker bo v juliju 1929 kot ena točk sv. vaclavskega programa velik nastop orlovstva, bo ta prilika najlepša za čestitke Slovencev v masi.

J. H.

Zanimivosti

Sreča v nesreči.

Oni dan so na Shaftesbury Avenue v Londonu aretirali človeka, ki je prosjačil, kar je tudi na Angleškem prepovedano. Ko so ga pripeljali pred sodišče, ga je tam navzoči odvetnik spoznal. »Že več mesecev vas iščemo,« ga je odgovoril advokat, »nezgodna zavarovalnica vam je prisodila 300 funtov (82 tisoč 500 Din) za poškodbo pri oni nezgodi toda nikjer vas nismo mogli najti, da bi vam denar izplačali.« Tako je bila možna nesreča v srečo, namreč ker so ga prijeli.

Temni oblaki so srebrno obrobjeni, toda Martin Elliott ni mogel verjeti, da bi bila za črnimi oblaki njegovih nesreč splal: še kaka sled srebra. Pa vendar. On je bil namreč trgovec z družabnikom, ki pa je nekega dne ves razpoložljivi denar in druge vrednosti poslal v svoj žep ter izginil. Elliott je postal vsled tega bankeroten. Ko je moral radi tega k sodišču, je domov grede padel po stopnicah ter si zlomil nogo. Ko je nato ležal v bolnišnici, je nekega dne došlo poročilo, da mu je hiša pogorela do tal. Vse to pa je prineslo tudi londonsko časopisje. Par tednov nato pa je prejel od notarja iz Bostona pismo z vprašanjem, je li on v kakem sorodu z Martin Elliottom, ki se je pred mnogimi leti izselil v Ameriko. Bil je res v sorodu z njim in ker je lahko doprinesel dokaz resnice, je po davno umrlem sorodniku podedoval 25.000 funtov, kar zneso v našem denarju 6.875.000 Din. Za to vsoto je bilo torej vredno priti v »kurkur in tudi hiša najbrže ni bila toliko vredna.

Čuden slučaj nezgode pa se je pripetil leta 1908. velikemu parniku »Mauretanijski«. Na svoji vožnji iz Newyorka v Liverpool se je od štirih propelerjev pokvaril eden toliko, da ni bil več za rabo. In kaj je bila posledica tega? Ta velikan je mnogo hitreje vozil s tremi propelerji, kot pa poprej s štirimi ter bil sploh najhitrejši izmed tedanjih parnikov.

Še neki drug slučaj se je pripetil na morju ter lastniku prinesel dobiček. Tovorni parnik je vozil iz Hawajia v Newyork, in sicer samo sladkor. Na širokem morju ga je zajel

vihar ter mu polomil propeler tako, da je odšel vozil komaj s polovico prejšnje hitrosti. Toda ta zakasnitev je bila dobičkanosna, kajti med tem se je sladkor podražil in ko je pristal v pristanišču, je bil njegov tovor vreden nad 6000 funtov več kot pa bi bil sicer, ake bi dospel ob nameravanem času. 6000 funtov je toliko kot 1.650.000 Din.

Deviški narod.

Petrograjska Akademija Znanosti je odkrila v zakatalskem gorovju na Kavkazu do sedaj nepoznani narod »jasajki«, kar pomeni »dekleta«. To ljudstvo ne pozna svoje preteklosti in nima niti imena za svoje uboge vasi. Jasajev je samo par tisoč. Zanimivo so, ker pri njih ne sme moški ničesar delati. To se smatra kot velika sramota. Če bi se kdo lotil kakega posla, bi ga zasmehovali sosede, ki cel dan kadijo, zlektnjeni v senci orjaškega oreha. Tudi lastna žena bi mu to prepovedala, ker bi bilo moško delo zamera in ponižanje za gospodinjjo. Ženska je mati in gospodinja kakor povsod in opravlja poleg tega vse težko moško delo. Zemlja ni rodovitna. Nekaj prosa zadostuje samo za domačo porabo. Zasluzek nudi samo gozd. Ženske ves dan sekajo bukve, žgejo oglje in nosijo vrče 10 km daleč na trg v Zakatale. Osel je redkost. Imata ga samo dve hiši, ki zato slovita kot bogati. Če srečate upehano, izdelano žensko s tovorom, poleg katere leno koraka rdečelični krepki mož z nožem ob pasu — to so jasajki. Vsi poizkusi sovjetskih oblasti razbremeniti ženske so se izjalovili. Jasajke se upirajo. Njih edina pravica je odkriti obraz, ne nosijo tenčice kakor vse druge muslimanke. Če grejo na trg, oblečejo boljše nošo. Sicer pa so te ženske usmiljenke vredne. Ob porodu morajo v hlev kot »nečiste«. Če se moč naveliča žene, ji reče: bir talah, eki talah, už talah — in sta že ločena. Jasajske hiše nimajo niti peči, temveč samo luknjo v stropu za dim. Kurijo na tleh. Edino pohištvo je umazana odeja po tleh, ki nadomešča stole, mize, preproge in postelje. Ta narod ne plača davke, nič ne ve o vojni in bogve kako davno ni videl uradnikov. (Izvestja, 20. avg.)

Gospodarsvo

Pred stabilizacijo lire?

Ze dne 11. t. m. smo poročali o nameravani stabilizaciji lire na sedanji bazi 90 t. j. 90 lir za funt sterling, sicer se je že v maju in juliju letos ravno tako govorilo o tej kvoti in dosežaj smo se je drželi. Splošno pa je bilo mnenje, kakor so ga razširjali vodilni italijanski finančniki in državniki, da bo lira še naraščala. Toda, kakor sedaj vse kaže, namerava italijanska vlada stabilizirati lito na sedanji višini.

Fluktuacije lire so bile posebno letos zelo velike. Konec decembra je notirala v Curihi 23 60, do konca aprila je narasla na 27,55, do konca maja na 28,55 in je dosegla 25. junija najvišji kurz 30,12, od tedaj naprej se giblje med 28,20—28,40.

Obtok bankovcev je sicer od v prvi polovici letos padel v papirju od 20.133 na 18.935 milijonov lir, preračunan na zlato pa je znašal kurz funta 300,133 milijonov lir. Najzanimivejša pa je poglavje o cenah. V avgustu 1926 je znašal kurz funta 148, indeks cen v veletrgovini 700, življenjski indeks pa 601; v septembru letos pa je znašal kurz funta 300,133 milijonov lir, indeks cen v veletrgovini 536, življenjski indeks 494. Kurz funta je torej padel v enem letu za 40 odst., indeks cen v veletrgovini pa za 25, življenjski indeks pa za 18 odst. Pri vsaki deflaciji se pojavlja taka tvorba cen nasprotno inflacijski tvorbi cen. Dohodki od izvoza se znižajo, temu sledi cena, dočim pa cene v detajlni trgovini kakor tudi mezde, plače in drugo le počasi sledi nazadovanju cen v veletrgovini. Zato je sedaj v Italiji akcija, da se znižajo plače in tako prilagode produkcijski stroški novonastalemu nivoju cen.

Kako bo italijanska vlada vzdržala stabilizacijski kurz lire, je danes težko reči; vendar je skoro gotovo, da bomo kako lito ali primaknili ali pa odvezli pri kurzu 90. Drugo ali pa imajo Italijani za vzdrževanje stabilne valute prav znatna sredstva. Banca d'Italia je zvišala kritje svojih bankovcev od 1977 milijonov lir 30. junija 1926 na 2904 milijone lir dne 30. septembra t. l. pri skoro enakem obtoku bankovcev. Vendar je treba še upoštevati, da je v tem kritju zapadenih 419 milijonov lir zlata, ki leži v »Bank of England«. Poleg tega ima italijanska vlada v svoji devizni centrali pri tej banki veliko dolarjev, ki so prišli od inozemskih, predvsem ameriških posojil. Te zneske cenijo na 200 milijonov dolarjev, kar je prav znatna vsota. Vse kaže da stoji Italija, kljub stabilizaciji lire pred težkimi časi. Jasno je, da se bo sedanja gospodarska depresija poostрила, dokler ne pridemo do normalnega razmerja med cenami in stanjem valute. Značilno za sedanji položaj je, da cenijo število nezaposlenega delavstva na 500.000, od česar odpade 150.000 samo na pokrajini Milan in Turin. Kakšne oblike bo pa še zavzela depresija, je danes težko povedati, ker je to v veliki meri odvisno tudi od razvoja konjunktura v inotemstvu.

Letna skupščina kmetijskih strokovnjakov za Slovenijo.

V Celju se je vršila v soboto redna letna skupščina Društva kmetijskih strokovnjakov za Slovenijo.

Gosp. inž. Zidanšek se po običajnem uvodu spominja dalje našega vzvišenega vladarja, Nj. Vel. kralja Aleksandra, ki se mu odpošlje kot kraljevskemu pokrovitelju udanostno brzojavko. Udannostna brzojavka se pošlje tudi g. ministru za kmetijstvo. V svojem poročilu se predsednik spominja tudi pokojnega grškega ravnatelja Boh. Skalkskega, se dotakne vprašanja, kdo naj vodi živinorejska vprašanja, ali agronomi ali veterinarji, poroča o korakih za člane pri ministru za ozirom na napredovanje, redukcije. Dotakne se vprašanja organizacije kmetijske službe pri oblastih, poroča o

akciji za psmrtno pomoč umrlih tovarišev, o nadaljevalnem šolstvu in o učni knjigi za te šole.

Poročilo sprejme skupščina z odobravanjem. Iz tajniškega poročila g. inž. Lukmana je posneti, da je imelo precej obširno korespondenco, katere precejšen del je bil radi posredovanja za službe, nadalje poroča o korakih Zveze državnih nameščencev v svrhu organizacije vseh državnih nameščencev. Poroča tudi o korakih pri Vodniški družbi, da naj ta pazi, kaj publicira o kmetijstvu v svoji priliki, če že nima pravih strokovnjakov. Posrednikov Omenja tudi korake, ki jih je društvo storilo za to, da bi kmetijski pouk na učiteljskih prešel v roke strokovnjakov iz kmetijstva, ker šele tedaj bodo izšli iz učiteljske absolutni, ki bodo v stanu vsaj nekaj koristiti našemu kmetu tudi v strokovnem oziru. Tajnik se zahvaljuje uredništvu »Kmetovalca« za kotiček »Članov« je organiziranih 202, članarino pa je plačalo le 139. Poroča dalje o nevarnosti ukinitve zagrebške gospodarsko-šumarske fakultete.

Med blagajnikom poročilo dospe na skupščino g. dr. Schaubach, veliki župan mariborski. Pozdravljen od članstva in od predsednika posebej, povzame besedo in zagotavlja, da bo kot vrhovni šef v oblasti gledal poleg drugih funkcij zlasti na reševanje socialnih in gospodarskih vprašanj in kot tak šef pozdravlja skupščino in ji želi dosti uspehov. Po tej debati je dobil blagajnik inž. Wenko razrešnico na predlog revizorjev. Članarina za prihodnje leto iznaša 40 Din. Občni zbor za leto 1928 se vrši v Ljubljani.

Nato je poročal inž. Wenko o akciji za posmrtno pomoč umrlim članom oziroma njih sorodnikom in priporočal, da vsi člani pristopijo k tej akciji.

Za inž. Wenkom poroča inž. Lukman o kmetijski pospeševalni službi in o debati, ki se je vršila po dnevnem časopisju. Nato se je vršila zelo obširna debata o organizaciji kmetijske službe pri oblastih, v kateri se je uvaževalo le dvoje predlogov, t. j. Wenkov o specializaciji in kombiniran predlog kmetijskega svetala g. Rohrmanna. Gosp. kmetijski svetnik Rohrmann je svoj predlog opiral v bistvu le na kvalifikacijo, po kateri bi bili specialisti le on, ki so dovršili Klosterneuburg, vse drugo pa ne more biti specialist. Za Rohrmannom so stali vsi kranjski ekonomski in nekaj štajerski.

Za sistem specialistov je govoril inž. Wenko, ki je dokazal, da je le na tej podlagi mogoče stroko čim popolneje obvladati in kot to podajati tudi drugim. Razume se pa, da če bi vsi košolci ali nižješolci specializirani s tem še ni rešeno, da v drugih panogah ničesar ne ve in da bi zato povsod lahko nadomestil delo sedanjega okrajnega kmetijskega referenta. Za Wenkom so stali posledno vsi visokošolci, razen enega in zelo veliko srednje in nižješolcev iz štajerskega. Pri glasovanju sta bili obe skupini enako močni in zato sprejet predlog, da se v tem smislu poroča obema oblastima odboroma.

Pri tej točki se je glosal k debati tudi Spiller-Muys, komisar za agrarne peracije v Ljubljani, s poročilom, kako si on zamišlja delovanje organov za pospeševanje kmetijstva s kmetijsko-pravnega stališča. V svoji stroki zagovarja specialiste, a v kmetijski stroki ekonomo radi kmetijsko nadaljevalnih šol in statistike, katero da bo država gotovo zahtevala vsaj od pasivnih oblasti.

Potem poroča predsednik inž. Zidanšek o kmetijsko-nadaljevalnem šolstvu. Referat je bil zelo simpatično sprejet in izgleda, da bomo na ta način res dosegli najlepše uspehe v prosveti našega kmeta. Jedro, ki ga je treba rešiti, je, kako izobraziti dovolj naše učiteljske v kmetijskih znatnostih.

Predlog o ustanovitvi sekcije visokošolcev v okviru društva je bil s par glasovi večine zavrnjen.

a sprejet protipredlog, da naj se v svrhu reorganizacije društva izpremeni pravila za sekcije po kvalifikaciji.

Gospa Premrouova je imela nato prav lep referat o gospodinskih težajih.

Pri slučajnostih je opozoril g. inž. Mikuž, da niso pri trgovskih pogajanjih s tujimi državami zastopani kmetijski strokovnjaki, a društvo da naj skrbi, da bodo tudi tu prišli v vpogled.

Na predlog g. prof. Priola se odpošlje Srbskemu poljedelskemu društvu z ozirom na nedeljsko skupščino brzojav, da je naše društvo popolnoma za prevzem kmetijstva po oblastih.

***

Z ljubljanske borze. V ponedeljek popoldne se je vršila seja upravnega odbora ljubljanske borze, kateri so prisostvovali tudi zastopniki bank. Razpravljali so o povečanju deviznega prometa na ljubljanski borzi. Poleg tega je upravni odbor sklenil, da se udeležijo tudi ljubljanska borza po svojem tajniku g. dr. M. Dobrili konferenci srednjeevropskih borz na Dunaju, dne 23. t. m. Konferenca se bo bavila z vprašanjem uzane, jemanja vzorcev, ekspertize in kako doseči čim večjo enotnost za ta vprašanja med srednjeevropskimi borzami.

Nate tvornice — objekt »porezavanja«. Prejeli smo: Najbrž je pri Vašem ekscerpiranju referata tajnika Zveze industrijev g. inž. Milana Šuklja uslo Vaši pazljivosti in ste pustili neokrneno: naše tvornice niso objekt porezavanja. »Slovenec« si pri tej besedi ne misli obdavanja, kar pomeni ta srbska beseda. Ne bi se oglasil, če se ne bi množili slučaj, da se posebno v naših gospodarskih krogih uporablja mesto vdomačenih izrazov mnogo srbohrvatskih besed. Tako se je kar na lepem začela n. pr. »gospodarsvo«. Vporablja neslovenska beseda »privreda«, za zbornico popačena tuška »komora« (Kammer) itd. Vzglede se še dovoli. Naj se vendar govori ali slovensko ali srbohrvatsko, ne pa, da se dela nov jezik, ki ni izpodrine lepe naše, če udomačene izrazi s tujkami, ki Slovencu nič ne pomenijo ali pa še same niso domače kakor n. pr. »komora« — E. (Op. uredn. Z dopisom se popolnoma strinjamo.)

Borza

Dne 15. novembra 1927.

DENAR.

V primeri z večeršnjim dnem je bil danes promet manjši. Ponudba je bila zlasti znatna v devizi Newyork, v kateri je bilo največ prometa po neizpremenjenem kurzu 56,75. Berlin se je danes udeležil od 13,55 na 13,56. London je zopet narasel za 5 točk na 27,85, v skladu z mednarodno udeležitvijo. Trst je v Curihi narasel za 1 točko, prieta bi bila 308,55. V Ljubljani je bil Trst zaključen po 308,5. Privatnega blaga je bilo precej na trgu. Narodna banka je intervenirala v devizah: Curihi, Dunaj, London in deloma Berlin.

Na zagrebški borzi je znašal promet v tednu od 7. do 11. nov. v efektih 6,702.624 Din, v devizah pa 58.925.764 Din.

Ljubljana. Devize: Berlin 13,545—13,575 (13,56), Curihi 10,94—10,97 (10,955), Dunaj 8—8,03 (8,015), London 27,845—27,725 (27,85), Newyork 56,65—56,85 (56,75), Praga 168,05—168,85 (168,45), Trst 307,5—309,5 (308,5).

Vremensko poročilo

Meteorološki zavod v Ljubljani: dne 15. novembra 1927. Višina barometra 308,8 mm.

Opazovanja	Barometar	Temperatura v C	Relativna vlaga	Vetar in brzina	Oblačnost	Vrsta padavin		Visokost	Smer
						ob opazovanju	v mm d.		
Ljubljana	769,4	6,9	82	E 1	10	sneg	9,4	3,8	20
Maribor	769,5	— 3	96	NW 6	5	sneg	7	2	—4
Zagreb	769,3	4	82	NE 6	10	dež	6	5	1
Belgrad	768,5	1	98	N 4	10	sneg	5	15	1
Sarajevo	767,1	0	97	mirno	10	sneg	8	2	0
Skopje	763,0	10	83	mirno	10			15	5
Dubrovaik	761,1	13	71	E 4	5	dež	13	16	7
Split	760,8	9	73	NE 10	10			14	9
Praga	764,2	— 2	—	SW 4	7			3	—4

Najvišje temperature veljajo za prejšnji dan, razven ljubljanske.

Barometer je reduciran na morsk gladino. — Visoki zračni tlak (barometer nad 765 mm) prinaša navadno lepo, nizki (pod 755 mm) pa padavinsko vreme. Barometer v mejah od 755 do 765 mm naznanja v glavnem spremenljivo vreme.

Dunajske vremenska napoved za 16. november: Jasno mrzlo vreme bo trajalo dalje. Temperatura blizu ničle.

Mark Twain:

Kraljevič in siromak.

Pravljica za mlade ljudi vsake starosti
Iz angleščine prevel: Jos. Poljanec.

Hendon se je kmalu zatopil v globoke misli. Treba je bilo najti odgovora na vprašanje velike važnosti. Kaj naj stori? Kam naj se obrne? Nekje je moral dobiti mogočno pomoč, sicer, sicer se je moral odreči svoji dedščini, povrh tega pa živeti obdolžen sleparije. Kje je mogel dobiti tako mogočno pomoč? Da, kje? To je bilo težko vprašanje. Ščasoma mu je padla v glavo misel, ki je obetala neko možnost — res da najmanjšo vseh majhnih možnosti, a vseeno vredna, da jo je vzel v ozir, ker ni videl nobene druge, ki bi sploh kaj ugodnega obetala. Na spomin mu je prišlo, kaj mu je bil stari Andrej pripovedoval, kako dober da je mladi kralj in kako velkodušno se zavzema za nesrečne in one, ki se jim godi krivica. Zakaj ne bi stopil do njega in poskusil govoriti z njim in ga prosil pravice? Ej, ali pa je mogel tako čuden siromak dobiti dovoljenje, da bi stopil pred presvetlega vladarja? Nič za to — to pojde že samo po sebi; to je bil most, čez katerega ni bilo treba iti prej, dokler ne bi prišel do njega. Hendon je bil star bojevnik, izkušen v iznajdevanju zvijač in drugih pripomočkov; ni dvoma, da bo znal tudi v tem ubrati pravo pot. Tako je, najbolje je, ako se napoti v glavno mesto. Morebiti mu bo stari prijatelj njegovega očeta gospod Marlow mogel pomagati — »dobri stari Marlow, načelnik kuhinje pokojnega kralja ali njegovih hčeval ali česa že.« — Miles se ni mogel več prav spominjati, kaj da je bil. Sedaj pa, ko je imel nekaj pred seboj, za kar je lahko porabil svoje moči popolnoma določen cilj, se je megla ponižanja in potrnosti, ki se je bila zgrnila čez njegovega duha, dvignila in

razpršila, in srčno je vzdignil glavo in se ozrl okoli sebe. Ves presenečen je videl, kako daleč je bil že prišel; mesto je bilo že daleč za njim. Kralj je s povešeno glavo počasi jezdil za njim; tudi on se je bil globoko zatopil v misli in načrte. Zdajci je bedna bojazen pooblašila Hendonovo pravkar zadovoljeno dobro voljo. Ali se bo deček hotel zopet podati v mesto, kjer vse svoje kratke žive dni ni bil deležen drugega kot slabega ravnanja in skelečnega pomanjkanja? Ampak vprašati ga je vendar le moral; temu se ni bilo mogoče izogniti; zavoljo tega je Hendon ustavil konja in zaklical:

»Pozabil sem bil vprašati, kam sva pravzaprav namenjena. Zapoveduj, gospod!«

»V London!«

Hendon je odjezdil zopet dalje; bil je neznansko zadovoljen z odgovorom — vendar se mu je tudi čutil.

Vso dolgo pot sta prepotovala brez posebnih loživljajev. Toda končala se je z važno prigodo. V noči 19. februarja okoli desete ure sta stopila na Londonski most sredi prerivaioče se množice; ljudstvo je vpilo, vzklikalo in obraz, od piva navdahnjeni, so se močno svetili v žaru mnogobrojnih bakelj. V tistem trenutku je padla med njima razpadajoča glava nekdanjega vojvode ali kaknega drugega velikaša, zadela Hendona na komolec, odletela po tleh in se izgubila med mešanico brzečih nog. Tako minljiva in nestalna so na tem svetu človeška delat! Pokojni kralj je bil komaj tri tedne mrtev in tri dni v grobu, in že so padali obraski, katere je s tolikim trudom nabral izmed uglednih ljudi za svoj lepi most. Nek mešan se je spotaknil nad isto glavo; pri tem pa je zadel s svojo glavo v hrbet človeka pred seboj; leta se je obrnil in udaril prvega, ki mu je prišel pod pest, pa je zopet sam dobil mogočen udarec, ki mu ga je zadal prijatelj tega človeka. Čas je bil dozor! za boj in pretep, saj že so se pričenjale slavnosti drugega dne

— dneva kronanja. Vse je bilo polno močne pijače in rodoljubja; v malo minutah je prosti boj zavzel lep kos zemljišča in se je čez malo časa tako razširil, da se je vršil že po celem oralu zemlje in se izpremenil v velik metež. Tedaj pa se je prigodilo, da sta se Hendon in kralj ločila drug od drugega in izgubila v navalu tulečih množic. In tako ju zapustimo.

Trideseto poglavje.

Tomažkov napredek.

Med tem, ko je pravi kralj taval po deželi borno oblečen in ob bornem živežu, sedaj tepen in zasmevan od klatežev, sedaj v družbi tatov in roparjev v ječi, od vseh nazivan bebec in slepar, je namišljeni kralj Tomažek vžival vse drugače življenje.

Ko smo ga zadnjikrat videli, mu je kraljevo dostojanstvo baš postalo všeč. To dopadajenje je postajalo vsak dan večje in je v prav malem času postalo samo solnce in veselje. Otrsel se je vsakega strahu; skrbi so se razpršile in razblinile, zadrege so izginile in se umaknile mirnemu, samozavestnemu vedenju. Družbo tepeznika je vedno bolj uporabljal v svoj prid.

Kadar se je hotel igrati ali pogovarjati, je pozval k sebi gospodični Elizabeto in Jano in jih je zopet odpustil, ko se je naveličal njih družbe, in sicer na tak način, kakor da bi bil takega ravnanja od nekdanj vaje. Sedaj ni več postal zmeden, ko ste mu te dni visoki gospodični pri odhodu roko poljubili.

Prav všeč mu je bilo, da so ga zvečer v sijaju spremili do postelje in zjutraj oblačili z obširnimi in svečanimi ceremonijami. V ponosno zabavo mu je bilo, da je korakal h kosilu ali večerji v spremstvu bliščelega spreveda državnih uradnikov in telesne straže, in to v toliki meri, da je podvojil število telesne straže, tako da je štela sto mož. Z veseljem je poslušal, kako so rogovi trobili po dolgih hodnikih in so se oglašali daljni glasovi: »Prostora za kralja!«

LITVSKA KNJIZNICA za založništvo jugoslovanske knjižarne v Ljubljani: 23 zvezek: A. Srebrhan, Nošing. Povest trškega dekleta, 24 Din, vez 82 Din — 24 zvezek: A. Maribor, Hanka. Ljubljansko-štokavska povest, 22 Din, vez 30 Din — 25 zvezek: Haggard, Hra. resarja Montecarlo, Din 30, vez 42 Din — 26 zvezek: Haggard, Hra. resarja Montecarlo, Din 30, vez 42 Din — 27 zvezek: Pregled, Otrok solnce, Din 24, vez 32 Din 82

„UNDERWOOD“ pisalni stroj ima svetovni sloves, nad 2.000.000 strojev v prometu, nedosegljivo v irpežnosti in vsled tega najcenejši. **LUD. BARAGA**, Ljubljana, Selenburgova ul. 6/4. Telefon št. 2980

„SLOVENE“

ie za vsakega trgovca in obrtnika najbolj primeren list za uspešno reklamo

za oglase

Dobro je vsikdar naložen denar, ki ga inserent izda v tem mednarodnem dnevniku. Vsak oglaševalci pa bodisi v velikih ali majhnih oblikah (najmanjši prostor za enkrat samo 5 Din) zagotovi oglaševalcu gotov uspeh. Vsakomur torej, ki ima kaj naprodaj ali dobaviti ali pa misli kaj kupiti, je „Slovenec“ za insercijo ob vsaki priliki najbolj **prilagojen!**

prilagojen!

MALI OGLASI

Vsaka drobna vrstica 1-50 Din ali vsaka beseda 50 par. Najmanjši oglas 3 ali 5 Din. Oglasi nad deset vrstic se računajo višje. Za odgovor znakol — Na vprašanja brez znamke ne odgovarjamo.

Službe iščejo

Drž. uradnik v pok. se priporoča cenj. podjetjem za primerno službo, posebno še za kurirja po vsej Jugoslaviji. — Je vsak dan na razpolago. — Naslov se izve v upravi „Slovenca“ pod št. 9098.

Dva drž. uslužbenca iščeta službe inkasanta ali slično kot postranski zaslužek v svojem prostem času. — Ponudbe na upravo „Slovenca“ pod: „Poštenost.“ 9116

Proste službe

KNJIGOVODKINJO perfektna, s popolnim znanjem slov., srbo-hrv. in nemške korespondence, strojepisja in občevanja z interesi, išče trgov. v Ljubljani. Stanovanje in hrana event. v hiši. — Ponudbe upravi lista pod: „Glasba 5090.“

Poštenega FANTA od 16—20 let, za hlapčevska dela, išče trgovina. — Naslov v upravi „Slovenca“ pod št. 9122.

Vajenka

se sprejme poštenih staršev in s primerno šolsko izobrazbo, v trgovino usnja in čevljarstvih potrebščin. — Ponudbe na oglas. oddetek „Slovenca“ pod: „Trgovina usnja.“ 9121

Drogerijskega pomočnika

Izkušenega, marljivega, z dobrimi referencami, po možnosti z znanjem francosčine in nemščine — takoj sprejme Engleska drogerija Vuka Karadjica 14, BEOGRAD. — Plača dobra, najboljši pogoji.

Stanovanja

Odda se za takoj ali s 1. dec. mirni stranki soba s kuhinjo event. 2 sobi s pritliklami v novi hiši. Naslov v upr. lista pod št. 9097.

Soba oddam

2 gospodoma, s posebnim vodom v pritliku. Naslov v upravi: št. 9096.

Posojila

5000.— DOLARJEV POSOJILA iščem proti vknjižbi na prvo mesto lepe hiše v Ljubljani. — Ponudbe na upravo pod: „Dolarsko posojilo“ 5000.

Kdoprodaja

Letošnje JEŽICE, JE-LOD in PREDIVO kupuje po najvišji ceni proti takojšnjemu plačilu pri prevzemu blaga trdka MIHAEL OMAHEN, Višnja gora, in prosi za tozadevne ponudbe. Večje množine se prejemajo tudi na oddajni postaji.

Kupim 10 do 20 vagonov jelševih debel

od 2 m naprej, od 25 cm na špiči, malo grčvo in zdravo blago za dobavo 2—3 mesece prejem in plačljivo pred nakladanjem. — Ponudbe z najnižjo ceno za m³ ali za 100 kg nakladalne postavje ali mejo Postojna. — Kupim že rabljeno, a dobro ohranjeno parno lokomotivo od 15—25 KS. — Cenj. ponudbe je poslati na A. Logar, Cerknica pri Rakeku. 9104

STARE OBLEKE, pohištvo, najboljše plača Ljubljana. Dopisnica zadostuje. pridem na dom! PREKUH — Stari trg 26.

BOROVE

brzjav. droge iz sedanje sečnje od 7 m do 12 m dolge, od 14 do 19 cm na vrhu debele, kupuje stalno proti najvišji dnevni ceni DRACOTIN KOROŠEC, Šmartno ob Paki.

Iščemo stalne krajevne zastopnike za

koncesionirane gospodarske predmete

Dober zaslužek. Ponudbe z znakmo 1 Din za odgovor na Odio Kosiač, vet. k. d., Zagreb Strossmayerova ulica 4.

HLODE

bukove la in hrastove od 20 cm naprej kupuje v vsaki množini parna žaga V SCAGNETTI — Ljubljana. 7490

Borove hlode

za takojšnjo in poznejšo dobavo kupim vsako količino. Ponudbe na upravo „Slovenca“ pod šifro „Borovi hlodi“ št. 8905.

Nasa obit

kašo, rešprej, ajdovo moko vedno svežo odda a na debelo veletrgovina A. VOLK, LJUBLJANA Resljeva cesta št. 21.

Posredovalnica za službe

se priporoča vsem cenj. interesentom z zagotovljenim najboljšim postrežbo Elizabeta Lorber, Maribor, Vetrinjska ulica 5.

Volna - bombaž

za strojno pletenje in ročna dela dobijo po najnižjih cenah pri PRELOGU LJUBLJANA Stari trg 12 - Židovska 4

Priporoča se trgovina z železnino A. SUSNIK, Ljubljana Zaloška cesta.

ELEKTRO-inštalacije izvršuje ALOJZ ARHAR v Spodnji Šiški, Celovška cesta 80. Solidno delo. cene zmerno. 8509

POZOR

izletniki, lovci in turisti! Prevzemam daljše vožnje Z AVTOBUSOM za večje družbe do 24 oseb. Cena za km 1 Din za osebo. Naročila sprejema PAVEL STELE — Poljanska cesta 3.

Kdo kupi?

Mecsnova drevesa godna za sekanje, naprodaj. — Poljanska c. 10, Lj. Imam naprodaj dobro MOLZNO KRAVO katera bo imela prihodnji mesec telčka. Cena po dogovoru. — Marija Lešnjak, D. M. v Polju 35

Lokomobila

Lanz 40—60 HP iz leta 1922., ohranjena kot nova, se z vsemi pripadki takoj proda zaradi povečanja obrata.

Martinec

LJUBLJANA — Prule 8.

Vinska sesalka

dobro ohranjena, 1½ col, s poljubno množino, s la. para gumi cevmi in tozadevnimi pritliklinami ter mali filter in 1 polnilni aparat za butelike, se po nizki ceni proda. — Kje, pove uprava „Slovenca“ pod št. 9032.

Občina Ljutomer proda 50 hektolitrov izbornega ljutomerskega vina lastnega pridelka l. 1927.

Pletilnice

ki imajo najmanj 4 stroje za pletenje in žele biti zaposlene, naj se obrnejo naravnost na trdiko

Braća Hiršler, Zagreb, Gajeve ul. 3.

V lokal,

v katerem ni „Slovenca“, tudi ni mesta za našega človeka.

Zahtevajte „Slovenca“ povsod!

Neobhodno potreben vsakemu radio-amaterju

Radiokolecar

1928 Cena Din 25.—

in

Radiozemljevid

1928 Cena Din 15.—

„Radiowelt“

Wiener Radioverlag, Wien, I., Pestalozziggasse 6/7.

Lepe božične jaslice

so največje veselje cele tare, ako so v cerkvi postavljene o priliki božičnih praznikov. Takšne izdeluje v treh velikostih in razprodaja po ugodnih cenah staroznana trdka za cerkveno umetnost.

Stolna ul. 5 A ZORATTI, MARIBOR Stolna ul. 5

Neljube dlake

po obrazu in životu sploh. odstranjuje v 5 minutah zanesljivo, brez bolečin in posledic „Depilatorium Venus“

Cena: 1 zavitek Din 20.—

Preselitev

mod. salona za damske klobuke Ivanke Stegnar iz Rimske ceste 10.

Vljudo naznanjam, da otvorim dne 17. novembra 1927 nov lokal v Stritarjevi ulici 9 (Filipov dvor).

Velecenjene odjemalke prosim za naklonjenost in obilni obisk.

Potrtim srcem javljam sorodnikom, prijateljem in znancem pretužno vest, da nam je umrl naš preljubljeni oče, stari oče in tast, gospod

Karol Mulley

sođn. svetnik v pokou

včeraj 14. novembra ob 6 zvečer, previden s sv. zakramenti. Pogreb predragga pokojnika bo v sredo, 16. t. m. ob pol 3 popoldne.

Na Vrhniki, dne 15. novembra 1927.

ZOFIJA EISENBERG, EMA RIHA, ANNIE MULEY, hčere. Profesor ALFONS EISENBERG, dr. ALBERT RIHA, zeta. FRITZ in HERBERT, vnuka.

Potrti globoke žalosti naznanjamo pretužno vest, da je naš srčno ljubljani, dobri soprog oz. oče, stari oče, stric, svak in tast, gospod

Luka Žagar

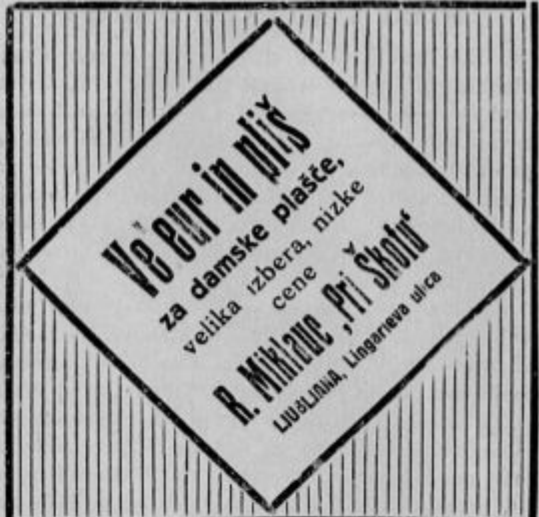
uslužbenec drž. žel. v p. in posestnik

15. t. m. b. pol 8 jutraj po kratki bolezni bogu vdano preminul. Pogreb dragga pokojnika se vrši v četrtek, dne 17. novembra t. l. ob pol 3 popoldne iz hiše žalosti, Vodovodna cesta 53, na pokopališče k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 15. novembra 1927.

ZALUJOČI OSTALI.

Mestni pogrebni zavod v Ljubljani.

Odvetniškega kandidata

sprejme z Novim letom 1928 DR. IVAN SAJOVIC, odvetnik v Kočevju, 9084

KNJIGOVEZNICA K. T. D.

črtalnica in tvornica poslovnih knjig v Ljubljani, Kopitarjeva ulica 6/II priporoča

svojo stalno veliko zalogo mnogo vrstnih salda-konti, štrac, journalov i. t. d. lastnega izdelka.

Vstopnice za razne prireditve, blagajniške bloke i. t. d.

Plevljanska vojaška godba sprejme takoj

2. violonista in 1. čelista

Ponudbe: Lojze Smrekar, vojaški kapelnik, Plevlje.

Radio

Nauk o radiotehniki

Spisal Leopold Andreé

Broširan Din 60.—, vezan Din 76.—

Jugoslovanska knjigarne v Ljubljani.

Prvovrstna pekarna

nudi svojim cenjenim odjemalcem slav občinstvu pecivo in pogače - gibanice vsak dan. Ob sobotah in nedeljah ves dan tople pogače in gibanice na razpolago. V njeni krčmi se dobiva tudi dobro novo vino zmernih cenah. — ALOJZIJA SAFARIC, Maribor, Splavarska ulica 5. 5870

Razpis.

Zbornica za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani razpisuje oddajo

mizarskih, ključavničarskih in pečarskih del

za stanovanjsko hišo na Bleiweisovi cesti.

Vsi potrebni podatki se dobe med urad. urami v zborničnem uradu, Beethovnova ulica, od dneva razpisa dalje. Rok za oddajo ofert poteče dne 21. novembra t. l. opoldne.

ZBORNICA ZA TRGOVINO, OBRTO IN INDUSTRIJO V LJUBLJANI.

Večni se danes popoldne ob pol 4 poklical k Sebi našo tako dobro, skrbno in ljubljeno ženo in mamico, gospo

Franjo Košir

soprogo magistratnega uradnika

da jo v svoji neskončni pravičnosti nebesko nagradi.

Telesne ostanke drage pokojne sprejmemo v četrtek 15. nov. ob 4 pop. iz dež. bolnice k Sv. Križu, kjer jih izročimo materi zemlji. — Blago dušo umrle priporočamo v tiho molitev.

Ljubljana, dne 15. novembra 1927.

FRANCE, soprog. — EMA, RADKA, FRANTI, MIMI, STANKO, MIRIJAN in DUŠAN, otroci.

Preminul je naš nadvse ljubljani, nepozabni soprog, oče, sin, brat, stric in svak, gospod

Dr. IKO EST

šef juridičnega oddelka gradb. dir.

v torek, dne 15. nov. po dolgi in mučni bolezni. — Pogreb dragga nam pokojnika bo v četrtek dne 17. nov. ob pol 4 pop. iz hiše žalosti, Breg št. 14, na pokopališče pri Sv. Križu.

Ljubljana, 16. novembra 1927.

Globoko žalujejo ostali.